

bis

"Google-avtalet ger kanske Google en möjlighet att också ta på sig förläggarrollen. Förutom bokhandels- och biblioteksrollen"
Siv Wold-Karlsen s. 8 i detta nummer

BIBLIOTEKSDEBATT FRÅN VÄNSTER

#2 2009

PRIS: 30 kr

UTGIVEN AV FÖRENINGEN BIBLIOTEK I SAMHÄLLE

Angår Googles bokskanningar biblioteken? • Det etno-centriska SAB-systemet • Bibliotekshjälten i Basra x 2 • Kärlek till bibliotek x 2 • Gorkij och Tolstoj

Innehåll bis nr 2 2009

4. Notiser. Ingrid Atlestam undrar t ex hur biblioteken skall nå arbetarklassens män.

6. Jag älskar offentliga sektorn.
Ingrid Atlestam

BiS 40 år – jubileumsboken (annons)

7. Biblioteken som råvaruleverantörer och grindvakter till Google. Biblioteken och Google Book Search Settlement
Siv Wold-Karlsen

9. Sveriges Författarförbunds syn på the Google Settlement. Jenny Nilsson

10. Kärlek till bibliotek I
Som sälen söker sig till isvaken för att få frisk luft... Gunnar Svensson

12. Kärlek till bibliotek II
...att vara en del av vidareutvecklingen av biblioteksvärlden. Johanna Storbjörk

14. Obesvarad kärlek. Maxim Gorkijs möten med Leonid Tolstoj. Mats Myrstener

Emma Hanquist gjorde omslagsbilden. Hon har tidigare gjort omslag till bis. Hon är född 1980 och har illustrerat för en rad tidskrifter. Det kan man t ex se på hennes hemsida: www.emma-han.com

17. I statistiktider. Kan nedåtgående kurvor vara bra? Kalla Laajala

18. Alternativa bokmässor.

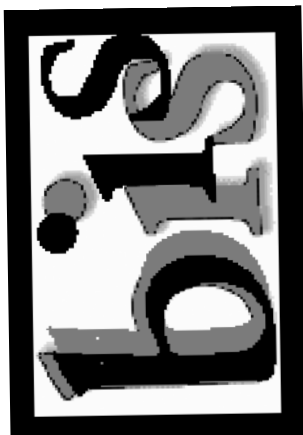
20. Det hände i maj. Lena Lundgren har sett och hört en hel del med koppling till BiS

22. Bibliotekshjälten i Basra X 2

24. BiS remissvar på Kulturutredningen

25. Det etnocentriska SAB-systemet. Olaf Berggren går come back i bis spalter med en stor genomgång

32. Inte bara Bok- och Biblioteksmässan. BiS 40-årsfest i Göteborg Fredag 25 sept. Kl 19.30 (annons)

Utges av föreningen Bibliotek i Samhälle
Tidningen utkommer med fyra nummer per år, indexerar i Artikel-sök
Redaktör och ansvarig utgivare:
Lennart Wettmark
Styrelse/redaktionsgrupp:
Ordinarie: Mats Myrstener, Lennart Wettmark, Lena Lundgren, Christian Forsell, Anette Eliasson, Åse Hedemark
Suppleanter: Barbro Bolonassos, Karin Fagerberg, Berith Backlund, Ingrid Atlestam, Nick Jones.

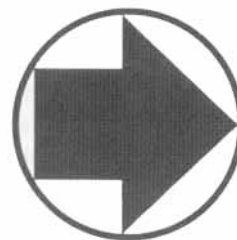
BiS' hemsida:
<http://www.foreningenbis.org>

Ekonomi:
Christian Forsell
Telnr. 046-141578
Kobjersv. 9 A, 227 38 LUND
e-post:
christian_forsell@telia.com
Prenumerationer 150:-
Institutioner 210:-
(utanför Sverige: 220:-)
Medlemskap (inkl.pren.) 190:-
Studerande (inkl.pren.) 100:-
Lösnummer 30:-
Postgiro: 33 53 16-6

Olaf Berggren, en av BiS tidiga och stridbara förgrundsgestalter, gör en återkomst i bis med en grundlig och kritisk granskning av tvivelaktiga inslag i SAB-systemet. Vi verkar ju vara på väg bort från SAB-systemet, men Olafs bidrag borde i så fall inspirera till motsvarande granskning av Deweysystemet!

Olaf skriver också i BiS jubileumsbok. Arbetet med den har fungerat som en flashback: BiS var nog argare och fräckare förr.

bis fortsätter förstås att kritisera, granska och försöka bilda opinion, men troligen mindre utmanande. Var är alla motståndarna nuförtiden? De syns inte så mycket i bis spalter i alla fall. Nog borde t ex Googles digitalisering diskuteras också i ett biblioteksperspektiv!

Manusstopp för nästa nummer är 1 september!

BiS på Mässan

Seminarium

Torsdag 16.00–16.45 To1600.11

Ingrid Atlestam, Åse Hedemark, Sara Fältskog Eldros
40 år i vänsterfil – och sen då?

Föreningen Bibliotek i Samhälle, BiS, firar 40-årsjubileum.

BiS bildades bl a som forum för debatt om bibliotekens roll i samhället. Vilken roll har föreningen spelat? Var har biblioteksdebatten förts och vad har den handlat om? Var kommer biblioteksfrågor att diskuteras i framtiden? Medverkande: Ingrid Atlestam, f d bibliotekschef i Kortedala, Åse Hedemark, fil dr i biblioteks- och informationsvetenskap, och Sara Fältskog Eldros, bibliotekarie i Botkyrka. Moderator: Lena Lundgren, Regionbibliotek Sthlm.

BiS-montern tillbaka. Där säljer vi bl a Jubileumsboken

Presentation av BiS-boken på SBs scen på fredagen 13.30

BiS-fest fredag 25 sept kl 19.30 (se detta nummers baksida)

BiS monter 1993

Vad är BiS?

BiS grundades 1969 och är en biblioteksförening som arbetar utifrån en socialistisk grundsyn. BiS är ett forum för en biblioteksdebatt om bibliotekens sociala ansvar med tidskriften bis som sin främsta kanal. Enligt BiS är det bibliotekets uppgift att bevara och vidareutveckla demokratin genom att

- stödja yttrandefriheten och garantera tillgången till information som grund för opinionsbildning och samhällskritik.
- utgöra en offentligt finansierad och demokratiskt styrd institution som utvecklas i dialog med brukare och närsamhälle.
- arbeta uppsökande, läsförmedlande och vägledande i första hand för dem som riskerar att hamna på fel sida om den växande informationsklyftan
- aktivt erbjuda information och litteratur som utgör komplement och alternativ till det kommersiellt gångbara.

Medverka i bis!

Du är välkommen att skicka material till: Lennart Wettmark, Rosenbadsgatan 9, 652 26 KARLSTAD tel. 054-10 18 13
lennart.wettmark@gmail.com. Vanligen arvoderar vi inte artiklar

Ingrid Atlestam kommenterar händelser och trender

Metadebatt

På BIBLIST diskuteras BIBLIST, dess nytta, existens och eventuella konkurrenser.

Viktigt att då bena upp lite vilka olika funktioner listan fyller:

1. Information, som tips om tjänster, konferenser, länkar och andra nymodigheter i branschen
2. Frågor och svar, erfarenhetsutbyte, som vilken bok, hur gör man, vad är bra i detta och detta fallet etc
3. Diskussion om ideologi och politik, varför, vadan och varthän med biblioteken och bibliotekarierna

Det är en stor fördel att få allt detta på samma lista, men det är klart att uppfattar man listan som ensidigt till för någonders kategorin så kan man ju tycka att man får mycket skräp. Men det är ju ett personligt problem inte listans.

Korta inlägg och hänvisning till vidare info för den som är intresserad är väl jätteeffektivt jämfört med att man ska försöka följa massor av bloggar, ningar, facebook etc.

Visst är det spännande med alla dessa forum för biblioteksfrågor som nu finns på nätet, men ibland undrar man om det är så vettigt, detta att var och en har sitt eget digitala rum. Vem lyssnar när alla försöker göra sig hörda?

Det är väl ett uttryck för den nu förhärskande individualismen, men det är tillsammans vi kan som Bamse säger! Så låt BIBLIST bevaras och utvecklas till en kollektiv arena för biblioteksfrågor, en allmänning!

Självklart kollar en alert biblioteksintresserad även www.bisbloggen.blogspot.com/ som till skillnad från BIBLIST inte är neutral utan klart vänstervriden och därigenom har sitt existensberättigande!

Gärna projekt men först en rejäl basverksamhet

Nu börjar sparbetingen och nedskärningarna inför hösten och nästa års kris i kommunerna. I Göteborg fattas det drygt en miljard och nu räcker det inte att suga på ramarna, trolle med knäna och lyfta sig i håret för det har vi gjort i decennier. Ramarna har krymt till miniatyrstorlek, knäna är utslitna och håret har glesnat.

Men si bakvägen kommer andra slantar från andra konton i form av projekt och arbetsmarknadsåtgärder. Med projektmedel från EU eller någon annan med fet plånbok och personal som får svältbidrag från försäkringskassan, arbetsförmedlingen eller annan coachtät inrättning så kan man ändå, om än något ryckigt och osäkert,

fortsätta att utveckla biblioteksverksamheten, även om man måste dra in på öppettiderna och göra sig av med personal!

Hade det inte varit enklare, rättvisare, effektivare och lätt till en mer hållbar utveckling om vi kunnat fortsätta att ha rimliga öppettider, låna ut, vara bibliotek i all vardaglighet med personal med avtalsenliga löner, anställningstrygghet och utvecklingsmöjligheter? Då kunde projektpengar vara grädden på moset, nu blir det barken i brödet.

Nej till avbokad mötesplats

Allt detta snack om att biblioteket ska vara en mötesplats, nu senast i rapporterna från Halmstadskonferensen i Bergen, börjar bli tjatigt och känns innehållslöst. Folkbibliotek är ett genial social innovation, en effektiv kollektiv lösning på såväl individuella som samhälliga informations- och kunskapsbehov. Som bieffekt uppstår möten i tid och rum, mellan människor, idéer, ideologier digitalt och reellt. Helt fantastiska saker sker varje dag i våra bibliotek och det mesta av detta har vi noll koll på, i all denna lugna tysthet pågår ett kreativt kaos, som vi aldrig kommer att kunna räkna, utvärdera eller analysera.

Nu träder den ena gurun efter den andra fram och säger att biblioteken måste förnya sig, tänka om, bli någon slags allmänna mingelmiljöer och frigöra sig från sitt tunga folkbildande arv, bli lite mer hippa, moderna, digitala och ungdomliga. Bli mötesplatser!

Men fortfarande uppger de flesta att de besöker biblioteket för att låna böcker. Den ena undersökningen efter den andra visar att det är bibliotek, i mer traditionell bemärkelse ungdomar vill ha.

I allt annat säges det att vi ska tillfredställa efterfrågan, varför gäller inte detta när brukarna faktiskt vill ha biblioteksverksamhet, inte avbokade mötesplatser? Att försöka göra mötesplatsfunktionen till huvudsak är som att sälja smöret och tappa pengarna.

Man ska alltid fråga varför

Apropå en annan BIBLISTdebatt, visst behövs unga (fri)modiga kollegor, visst är det för mycket gnäll och för lite aktion ibland. Men vad som framförallt saknas, såväl bland yngre som äldre kollegor är ideologi, tankar och insikt kring varför man gör eller inte gör saker, vadan och varthän.

Om inte politikerna tar sitt ansvar och formulerar ett uppdrag så får man göra det som tjänstekvinna och se till att få det antaget av politiken. Det verkar som många bibliotekarier inte inser att biblioteken är, eller åtminstone ska vara en demokratiskt styrd institution i den meningen, att vi har röstat på politiker som ska ta ansvar för bibliotekspolitik. Det är något annat än den nu härskande idén om kundtillfredställelse och efterfrågestyrning.

Risken är inte bara att man säljer smöret och tappar pengarna, utan att man inte ens har något barn att slänga ut med badvattnet!

Nu när ekonomin kärvar i kommunerna så gäller det att ha skarpa argument till försvar för biblioteken och gratisprincipen, inte luddiga formuleringar om mötesplats och ”köpa på efterfrågan”.

Storebror bibliotek2.0

Var i Marseille nyligen och besökte bland annat stadens rätt så nya stadsbibliotek, invigt 2004, en heltrendig enormt påkostad skapelse i glas, stål och betong. Biblioteksmässigt tämligen traditionellt, trista stålhyllor, inga automater utan långa köer, mycket folk och ett helt kompani vakter i slips och mörk kostym och liten snäcka i örat, som kollade alla redan i entrén.

En av mina reskamrater dristade sig till att ta ett foto och genast kom en av dessa allvarliga herrar. Hon fördes till vaktkontoret och fick skriva på papper att inte använda fotot för annat än privat bruk. Sedan fick hon en demonstration av det magnifika kontrollsystemet, fick se hur man på en mängd monitorer kunde zooma in varje vrå och se vad folk plockade ut ur hyllorna och vad de satt och läste och skrev och om de strök under i bibliotekets böcker! Upptäcktes något otillbörligt, som äldre dam användande kamera, så kontaktades närmaste vakt för omedelbart ingripande.

Låga trösklar, tillgänglighet, välkomnande - nåä, men öppet till nio både lördag och söndag och fullt av folk. Var det bra så?

Nya sfärer utan ljuv musik

Vad ska vi med dessa nya

statliga kulturpolitiska mål till? I all sin gråbleka blodfattiga byråkratiska framtoning är de absolut intetsägande jämfört med de nu gällande, den enda funktion de kommer att fylla är som dammsamlare. Det handlar bara om alliansregeringens behov av att pissa in ett eget revir inom den bångstyriga kulturen! Jämför nya och gamla mål! Ingen tvekan om vilka mål som inspirerar, ställer krav och breddar kulturvärlden.

Låt oss istället ta strid för att behålla de gamla målen i 1996 års version, det räcker att eventuellt revidera några av undertexterna. Det finns inget behov av den nya byråkratprodukten som ju dessutom inskränker sig till att gälla den statliga kulturpolitiken.

Kommunalt och på landstingsnivå och för privat bruk kan vi alltså hålla fast vid de gamla nationella kulturpolitiska målen. Sedan kan vi ta strid för att de ska antas av EU och FN, så kan de sitta där med sina statliga haranger i Kungliga huvudstaden!

Allt genast!

Nya miljarder till arbetsmarknadspolitiska åtgärder istället för riktiga anställningar, ständigt denna kortsiktighet, i tron att allt blir bättre i morgon. Det är ju ingen brist på jobb som behöver göras vad gäller infrastruktur och offentlig sektor, så varför alla dess konstlade åtgärder?

Ta biblioteksvärlden som exempel, där det bara är personalens kreativitet som sätter gränser, om det bara funnes ekonomiskt utrymme då skulle vi.....

Låt oss få anställa alla arbetslösa bibliotekarier, låt biblioteken få växa andligen, låt oss få all den tid som behöva för att få fler att läsa mer, för att nu ta en gammal slogan. Låt

oss äntligen få visa hur fantastiska bibliotek kan vara i obesuret skick och med guldkant!

Dessutom skulle det kunna vara ett sätt att klara generationskiftet i biblioteksvärlden nu när så många snart går i pension. Man skulle få chansen till gott mentorskap och tid att föra vidare erfarenheter och tyst kunskap, allt det som det faktiskt inte går att läsa sig till.

Om sedan det kapitalistiska samhället återhämtar sig även denna gång, så blir det väl i värsta fall åter till sparbetings vanliga vardag för biblioteken och då kan man ju välja att inte återbesätta tjänster vid pensionering allteftersom.

Släpp in de unga nu på sjyssta villkor och låt det våras för biblioteken !

Nationell bibliotekspolitik

BiS har länge drivit frågan om en nationell bibliotekspolitik. Genom förslaget att KB får ett samlat ansvar finns det äntligen en förutsättning för att vi ska få såväl en bibliotekspolitik som en målsättning för det allmänna biblioteksväsendet.

Dock är det av största vikt att detta nya uppdrag för KB formuleras så att folkbibliotekens, från forskningsbiblioteken mycket skilda uppdrag, tydliggörs och får möjlighet att utvecklas. Det handlar något förenklat om tillgängliggörande i kontrast till KBs bevarandeuppdrag, samt folkbibliotekens så kallade kulturuppgift, uppsökande arbete, ansvar för biblioteksservice till funktionshindrade, media på alla språk som talas i landet, verksamhet för barn och unga samt funktion som ”medborgarkontor” och mötesplats. Allt detta tillsammans är

folkbiblioteken unika uppdrag som måste lyftas fram och garanteras högsta prioritet. Det är just komplexiteten som är folkbibliotekens ”affärsidé”. Därtill kommer skolbiblioteken på alla utbildningsstadier, de bör väl åxa innefattas i detta nya nationella uppdrag.

Nål och tråd istället för hammare och skära

När något ska åtgärdas i byråkratin, det kan gälla allt från kvalitetsarbete till riskhantering, så säger de högsta tupporna alltid att man ska ta fram ett redskap eller en verktygslåda för att hantera processen. Varför alla dessa hammare, tänger, sågar, skruvar och spikar? I bästa fall slöjdar man till ännu mer administration att hantera och system att mata. Men för det mesta blir det bara något att glömma i ännu en pärm.

Varför aldrig ett syskrin istället? Är det inte bättre att sy ihop en lösning, skapa ett mönster, träckla lite och kanske i värsta fall klara sig med en säkerhetsnål. Glöm inte måttbandet och saxen att klippa den gordiska knuten med! Testa vilka av de där uppe bland bonusar och utdelningar som kommer genom nålsögat. På biblioteken är det som vanligt knappålnarna som gäller och givetvis en röd tråd som räcker från den långa svansen långt in i framtiden.

Skilda värden

Senaste SOM-undersökningen, ”Skilda världar”, visar att det är arbetarklassens män som minskat sin biblioteksanvändning och läser allt mindre. Att få igång en diskussion om denna negativa utveckling och vad biblioteken skulle kunna göra för att vända trenden tycks svårt. Verkar

inte som det är något som intresserar bibliotekariet, trots att det kanske är folkbibliotekens ödesfråga och existensberättigande det gäller. Det faktum att det var just för den gruppen som folkbiblioteken en gång startades tycks bortglömt.

Förhoppningsvis kan någon inspireras av uppsatsen "En godnattsaga för demokratin? - En undersökning av ett läsfrämjande projekt i facklig regi" av Emma Larsson (BHS 2009:2)

Jag älskar offentliga sektorn

KK MVC
BB BVC
lekis dagis fritis
bibbla bamba bad
liksom snuten
och akuten
tandvård hälsovård miljövard
hemtjänst färdtjänst räddningstjänst
lummiga parker
och kommunala marker
omsorg råd tillsyn
stöd vård insyn
anstånd tillstånd bistånd
anspråk hemspråk kanslispråk

elevstöd handikappstöd kulturstöd
skola museum bibliotek
fritidsgård allmännyttan parklek
arbetsförmedling flyktingsluss
spårvagn tåg buss
hovrätt tingsrätt konsumenträtt
statyer cykelbanor nämndprotokoll
allt under demokratisk kontroll
- min älskade vart tog du vägen?

Ingrid Atlestam

*Tidigare publicerat i Vi människor
4,1994 och i Vardagsbiblioteket - det
mångfaldiga projektet 1996*

BiS 40 år - jubileumsboken!

"En ny förening är nödvändig"

BiS 1969-2009

Jubileumsboken släpps på Bok- och Biblioteksmässan!

Förhandsbeställ genom att betala in 150 kr på bis pg 33 53 6-6 så bjuder vi på portot!

Mot faktura: beställ hos Ingrid Atlestam, Borrväggsgatan 8, 412 61 Göteborg. Eller ingrid.atlestam@gmail.com

Pris 150 kr + porto

Boken kommer att säljas på BoB i BiS monter och i samband med BiS programpunkter

Ingrid Atlestam, Fyrtio år i vänsterfil

Olaf Berggren, Till minne av BiS 40-årsjubileum - minnen och annat

Barbro Thomas, Biblioteksarbetaren Ellen

Åse Hedemark, BiS betydelse i mediedebatten under 1970-talet

Gunnel Atlestam, BiS i Göteborg. Intervjuer med Ingrid

Atlestam, Berith Backlund, Ann-Christine Brunnström, Stefan Littorin

Bibbi Eriksson & Kerstin Rydsjö, Exemplet Nybro

Lena Lundgren & Mats Myrstener, BiS lokalgrupp i Stockholm

Maud Ekman, Eskilstuna i backspegeln

Majken Magnusson, Eva Näslund, Aase Bang & Sonja Andersson, BiS i Värmland

Maud Hell, Samtal med Finn Hagberg i Lund

Ulf Larsson, Olaf Privileggio Berggren

Mats Myrstener, Jan Gustafsson - BiS-bibliotekarie hela livet

Frida, Ellen och Maja Wettmark, BiS-barn på läger

Ulf Larsson, Alla dessa möten

Ulf Larsson, Resa med Olaf - ett vänporträtt

Birgitta Forsman, BiS och yttrandefriheten

Sara Lindwall, BiS på alternativjakt

Lena Lundgren, BiS och barnen

Tommy Sundin, Tummen i ögat på Btj

Lennart Wettmark, bis - 180 nummer senare. Bulletin, kulturtidskrift, nåttidskrift?

Lennart Wettmark, Årtiondet när BiS blev internationellt

Al Kagan, The 1990 Stockholm IFLA Meeting and the struggle for South Africa

Jenni Karlsson, Library Practice for Young People

Toni Samek, Bibliotek I Samhälle Long May You Live!

Bilduppslag med bilder från Sydafrika och korta texter av Malin Ögland

Sara Fältskog Eldros, Var förs dagens biblioteksdebatt?

Nick Jones, Om biblioteket som plats

Kalle Laajala, Vi är inte färdiga med Bibliotek 2.0

Karin Mossed, Hej Bibliotek i Samhälle och varmt GRATIS på födelsedagen!

Lina Ydrefelt, Folkbiblioteken - viktigare än någonsin

Biblioteken som råvaruleverantörer grindvakter till Google.

Biblioteken och Google Book Search Settlement

Siv Wold-Karlsen

I ett pressmeddelande 14 december [2004] meddelar Google att man ingått ett avtal med några av de största forskningsbiblioteken i USA och England om att skanna delar (15-20 miljoner böcker!) av deras fackbokbestånd, som sen skall göras tillgängligt via Internet. (bis 2004:4)

Sedan 2004 har Google lagt ut ungefär 7 miljoner biblioteksböcker på internet. Från många bibliotek, också utanför England och USA, och på USA-biblioteken har man dessutom skannat in upphovsrättsskyddade verk – utan att fråga upphovsrättsägarna.

Hösten 2005 gör USA-författare och USA-förläggare (via sina respektive organisationer: Authors Guild och Association of American Publishers) en grupptalan (class action) mot Google, som de anklagar för upphovsrättsintrång.

Hösten 2008 når man en förlikning: Google Book Search Settlement (Förlikningsavtal för Google Boksökning) Avtalet översätts till ett trettioåspråk och skickas ut över världen. Nu ska alla upphovsrättsägare som fått sina verk inskannade av Google få granska avtalet och besluta om de vill tacka ja eller nej till Googles erbjudande: 63% av de framtida inkomsterna från Google Boksökning ska gå till upphovsrättsägarna, 37% till Google.

Tidsfristen för att svara var först satt till 5 maj 2009, och 11 juni skulle en USA-domstol besluta om förlikningsavtalet kunde godkännas.

Men i slutet av april förlängdes tidsfristerna: Svarsfristen är nu 4 september 2009 och 7 oktober ska Google-avtalet behandlas av en domstol i New York. Det var domaren som tog beslutet, men då hade flera olika grupper bett om en förlängning, alla med hänvisning till att det behövs mera tid för att sätta sig in i avtalet.

En grupp vetenskapare och fackförfattare hade bett om en förlängning på sex månader, en grupp skönlitterära författare ville ha fyra månader (som det också blev) och Google själv vill ha två månaders förlängning, eftersom:

The settlement is highly detailed,

and we want to make sure rightholders everywhere have enough time to think about it and make sure it's right for them.

Den förlängda tidsfristen ger också justitiedepartementet i USA tid att se närmare på huruvida avtalet ger Google en oacceptabel monopolställning.

What readers stand to gain

Google själv säger sig vara väl nöjd med förlängningen, men går samtidigt ut med ett "öppet brev" till alla potentiella användare av Google Boksökning. Alla i USA, vill säga. För medan råvaran, de upphovsrättsskyddade böckerna, kommer från världens alla hörn, så är det endast inom USA man ska kunna få tillgång till dem via Google.

För användare utanför USA gäller, nu som tidigare, att Google ger gratis tillgång till inskannade böcker som inte längre är upphovsrättsskyddade. För användare inom USA öppnar Google-avtalet, om det går genom, fantastiska möjligheter – skriver Google, och exemplifierar:

Du är kanske andra-generations-amerikan och vill läsa böcker på dina föräldrars modersmål, grekiska. Eller du är forskarstuderande och behöver en bok som inte längre trycks (är out-of-print). I båda fallen kan du få problem. Troligen finns det inte så många böcker på grekiska i ditt lokala bibliotek eller bokhandel, och out-of-print boken finns kanske bara på ett bibliotek långt borta. Det är då Google-avtalet hjälper dig och ger dig en långt bättre tillgång till världslitteraturen än den du får genom bokhandel och bibliotek.

Än så länge gäller det bara i USA, men det finns potential för en världsomfattande expansion:

And while the Google Book Search Settlement will only allow for improved access in the U.S., we believe that this will constitute an unprecedented test bed for the development of similar services around the world.

Och, avslutar Google: När vi nu fortsätter diskussionen, är det viktigt att förstå vad det är läsarna har att vinna med ett Google-avtal.

Google tar steg för att bli ett superbibliotek, en superbokhandel, och kanske också ett superförlag. Det är ambitiöst, och det är ambitioner som kan få stora konsekvenser, inte minst för biblioteken och biblioteksbrukarna/medborgarna.

Google-avtalet och biblioteken

Från Akribie, BiS' tyska syskonorganisation, har jag fått ett par tidningsartiklar från Frankfurter Allgemeine Zeitung/FAZ (4 februari och 19 mars 2009). FAZ-artiklarna diskuterar Google-avtalet, och tar också upp bibliotekens roll i det hela.

En annan artikel (som jag också fått från Akribie) har ett hundraprocentigt biblioteks- och medborgarperspektiv. Det är **"Google & the Future of Books"** av Robert Darnton, i The New York Review of Books, 12 februari 2009.

Robert Darnton är sedan 2007 chef för universitetsbiblioteket i Harvard, USA. Han är också kulturhistoriker med känsla för upplysningen och bibliotekens upplysningsansvar:

Libraries exist to promote public good: "the encouragement of learning" "Free To All"

Ansaret för att ge alla fri tillgång är förstås detsamma oavsett om böckerna är i tryckt eller digitaliserad form, och Darnton anser att på 1990-talet borde biblioteken ha gått samman och digitaliserat sina boksamlingar. Då kunde de ha gjort det utifrån ett samhälls- och medborgarintresse, som också tog hänsyn till upphovsrättsintressen.

Biblioteken missade sin chans, Google tog initiativet, och nu låter vi en viktig samhällsfråga – medborgarnas tillgång till information och kunskap – avgöras i en rättegång som primärt handlar om ekonomiska intressen. Om hur inkomsterna ska fördelas mellan Google och upphovsrättsägarna.

The district court judge will pronounce on the validity of the settlement, but that is primarily a matter of dividing profits, not of promoting the public interest.

Inkomstkällor

Inkomsterna från Google Boksökning ska delvis komma från reklam, men i huvudsak från dem som betalar för att få tillgång till det upphovsrättsskyddade materialet.

Här erbjuder Google tre olika licenser: En konsumentlicens för privatpersoner, en institutionslicens för universiteten och en "public access" licens för biblioteken.

Bibliotekslicensen ger biblioteksbrukarna rätt att läsa böckerna på skärmen, fast bara på en dataskärm i varje bibliotek. Om man vill printa ut boken, måste man betala via en konsumentlicens, och ingen licens ger rätt att ladda ned den digitala versionen.

Darnton skriver att Google, som ett introduktionserbjudande, kan tänka sig stå för kostnaderna för utskrifter som görs på biblioteken. Det är förstås inte tänkt som en permanent ordning, och det är heller inget Google nämner i sitt öppna brev från 29 april.

Enligt avtalet står det Google fritt att höja licenspriserna hur mycket som helst, skriver Darnton, och påminner om bibliotekens bittra

erfarenheter med vetenskapliga tidskrifter i digital form. Här började man också på en ganska rimlig prisnivå, men priserna trissades snabbt upp till oanade höjder, och idag är det många bibliotek som använder orimligt stora delar av sin budget på digitala tidskrifter.

I samband med förlikningsavtalet,

hösten 2008, upprättades en Rättighetsklareringsbyrå (The Book Rights Registry) som ska se till att upphovsrättsägarna får sin beskärda del av inkomsterna. Via Rättighetsbyrån kan också upphovsrättsägarna påverka prissättningen, men som Darnton skriver: Vi kan inte förvänta oss att Rättighetsbyrån kommer att motsätta sig höga priser.

Upphovsrättsskydd och upphovsrättsägare

Google-avtalet diskriminerar illustratörer, vars rättigheter endast erkänns om/när de illustrerar barnböcker. Författare, översättare och förlag räknas alla som legitima rättighetsägare, men här kan det vara bäddat för oklarheter och konflikter.

Gäller det böcker in-print (som fortfarande trycks på förlag) ska Rättighetsbyrån, enligt avtalet, ge rättighetsägarnas 63% av inkomsterna till förlagen, som sedan ska betala ut pengar till författare/upphovspersoner "enligt avtal". Hur fördelningsavtalen ska utformas, återstår att se.

Handlar det om out-of-print böcker, kan pengafördelningen variera mellan: Allt till författarna/upphovspersonerna och: Hälften till upphovspersonerna/hälften till förlagen.

Av de 7 miljoner böcker som Google redan skannat in, är 1 miljon så gamla att de inte längre är upphovsrättsskyddade. 1 miljon är upphovsrättsskyddade och

in-print, men hela 5 miljoner är upphovsrättsskyddade och out-of-print.

För alla upphovsrättsskyddade böcker gäller: Rättighetsägarna måste höra av sig till Google och säga ett tydligt Nej! - Annars ingår böckerna automatiskt i avtalet.

Det är lite gammaldags statskyrkokostuk över Google-avtalet: Man måste vara aktiv, mycket aktiv, för att komma sig ut ur kyrkan/avtalet

Troligen finns det uphovspersoner/rättighetsägare som inte ens vet att det är

ett Google-avtal på gång, och bland out-of-print böckerna kan det finnas "orphan books" - böcker där man inte längre vet, eller kan bevisa, vem som är rättighetsägare

Det finns nog rätt många "värnlösa böcker" som Google gärna tar sig av

Förläggare, bokhandel, bibliotek

Out-of-print böcker kan vara svåra att hitta även på antikvariaten, och de finns kanske endast i några få exemplar på biblioteken. Vem kontrollerar tillgången till out-of-print böckerna? – är därför en viktig fråga, och Google-avtalet ger kanske Google en möjlighet att också ta på sig förläggarrollen. Förutom bokhandels- och biblioteksrollen.

Om vi går tillbaka till bis 2004:4 och artikeln: "Google digitaliserar biblioteken?" så innehåller den några bekymrade kommentarer från Rory Litwin i Library Juice, som undrar vad Google-digitaliseringen betyder för bibliotekens förmåga att fortsätta att vara bibliotek. Kommer det att bli ett elektroniskt bibliotek eller en elektronisk bokhandel?

Rory Litwin antyder också att en del bibliotek känner sig smickrade av att bli föremål för Googles intresse, och att det kan vara en av orsakerna till att de så okritiskt och obetänksamt låter skanna in sina böcker, också de upphovsrättsskyddade.

I sin långtidsplan för 2007-2010 konstaterar Eblida (den europeiska biblioteks- organisationen) att Googles bibliotek- och digitaliseringsprojekt har väckt protester, framförallt vad gäller den upphovsrättsskyddade litteraturen.

Problemet är komplicerat, skriver Eblida. Det omfattar frågor om "fair use" i förhållande till legitima rättighetsintressen, och dessutom ändrar det själva grundvalarna för det som varit en allmänt erkänd informationskedja. (*"changes the very nature of the accepted information chain"*)

Eblida anser inte att Googles Library Project, Googles digitalisering av biblioteksböcker, är något som direkt angår Eblida: *this is not an area where Eblida can lobby in any traditional sense of the word*

Men Eblida lovar likväl att nog följa utvecklingen. Tyvärr är det inget som tyder på att Eblida gjort just det.

Tyska bibliotek och Google-projekten

I sin artikel "Ein solcher Diener bringt Gefahr in Haus" (En sådan tjänare utsätter huset för fara) i FAZ, 4 februari 2009, frågar Oliver Jungen hur tyska bibliotek förhåller sig till Google, biblioteksprojektet & förlikningsavtalet.

Försöker biblioteken förhandla fram så bra villkor som möjligt med Google?

Försöker de skapa alternativ till Google-projektet?

Tar de strid med Google?

Ingalunda, svarar Jungen, efter att ha intervjuat några chefer på stora tyska bibliotek.

Statsbiblioteket i Bayern anser att det bästa vore om biblioteket själv kunde digitalisera sina samlingar, men till det finns det inga pengar. Därför har biblioteket sedan två år ett skenningsavtal med Google. Delar av avtalet är hemligstämplade, men det handlar om 1 miljon böcker som alla är så gamla att de inte är skyddade av upphovsrätten.

Det tyska nationalbiblioteket, som bevarar två tryckta exemplar av varje bok som kommer ut i Tyskland, har diskuterat om man också skulle ha ett digitalt exemplar, men har kommit fram till att det inte är nödvändigt.

På statsbiblioteket i Berlin tror man att Google, via avtalet med statsbiblioteket i Bayern, har fått vad man vill ha från tyska bibliotek.

Google-digitaliseringen är därför inte längre någon aktuell fråga, och man tycker också att Darnton överdriver farorna med ett Google-monopol.

Fully Participating Libraries

Bibliotek som låter Google digitalisera bibliotekets böcker, kallar Google för Fully Participating Libraries, och Google strävar efter att göra så många bibliotek som möjligt till fullt-ut-deltagande. Detta för att kunna skanna in så många böcker som möjligt.

För varje inskannat bok får biblioteket en digital bibliotekskopia (Library Digital Copy) men måste samtidigt förplikta sig att upprätthålla stränga säkerhetsåtgärder. För att hindra missbruk och obehörig tillgång till böckerna.

(*"take strict security measures to prevent misuse of their Library Digital Copy and to prevent unauthorized access"*)

Sveriges Författarförbund (SFF)

informerar på sin hemsida om Google-avtalet (25 mars 2009) och

skriver bland annat om Rättighetsklareringsbyrån som ska kontrollera att Google och biblioteken följer de säkerhetsprotokoll som ser till att författarnas verk inte sprids illegalt.

Bibliotek har, ganska anings- och ansvarslöst, ställt sina boksamlingar till Googles disposition. De har fungerat som Googles råvaruleverantörer och förväntas nu fungera som grindvaktare.

Men det kan väl inte vara bibliotekets uppgift att serva Google och bevaka upphovsrättsägarnas (och Googles) ekonomiska intressen? Och det måste väl finnas bättre sätt för bibliotek och upphovspersoner att umgås än att kommunicera via Google-avtal?

Göteborg, maj 2009

bis frågade Författarförbundet

Sveriges Författarförbunds syn på the Google Settlement

Förlikningsavtalet mellan Google och Authors Guild tillsammans med Association of American Publishers innebär att nya affärsmodeller prövas på en marknad som fortfarande är relativt outforskad. Av den anledningen är det svårt att med säkerhet bedöma vilken effekt förlikningen kommer att få i framtiden.

Sveriges Författarförbund ser dock positivt på att parterna har kommit överens om en avtalsreglering för Googles digitala användning av verken, vilket är ett klart framsteg i jämförelse med den utveckling vi har sett på musikområdet. Vidare anser förbundet att avtalet är gynnsamt för rättighetshavarna, då upp till 63 % av Googles intäkter går till författaren och eventuellt även till förlaget beroende på verkets klassificering. Förlikningen kan vara ett tillfälle att få spridning av äldre titlar, samtidigt som författaren tillförsäkras en rimlig ersättning för nyttjandet. Förbundet ser också positivt på att projektet kontrolleras av rättighetshavare genom grundandet av the Book Rights Registry. Vi ser därför ingen anledning att avråda våra medlemmar från att medverka i förlikningen.

Jenny Nilsson

Förbundsjurist, Sveriges Författarförbund

Vi hoppas på kommentarer från biblioteksområdet till nästa nummer!

Som sälen söker sig till isvaken för att få frisk luft...

GUNNAR SVENSSON

Som sälen söker sig till isvaken för att få frisk luft, söker sig människan till biblioteket för att andas ut. I min barndoms Härnösand låg biblioteket ovan fisktorget. En fiskhall sträckte sig djupt under böckernas värld.

Likt en säl dök jag in på biblioteket, ingen strömning i munnen, dock låne-kort i fickan.

Biblioteket låg granne med Stora torget. Mitt hem strax intill bestod av religiöst förmynderi, böcker, tidskrifter censurerades. Biblioteket gav de öppna vidderna, friheten. Tidskriftsrum eller kafé kopplat till böckerna fanns inte då, dock gömd bakom en hylla skönlitteratur åkte jag jorden runt.

Att tillåta gemene man gratis komma in i värmen från gatan, slå sig ner och läsa tidningar på alla möjliga och omöjliga språk, om vad som sker i vår värld, det är STORT. Virrig person, försöksutsläppt från någon anstalt, läser

Sjöfartsnytt. Något så när nykter, äldre ungarl studerar serier ingående. Prosten emeritus synar senaste travkolumnen. Avdankad pensionerad ryss med fimbulskägg läser nyheter på sitt kyrilliska alfabet, tidningen drar han fram och tillbaka framför ansiktet, för att spara ögonen. Ung norsk dam letar tidskrifter: hur anlägga örtagård? Äldre kvinna läser intensivt al Ashram: vad händer just nu i hennes hemstad Kairo? Hon följer de kalligrafiskt vackra slingorna med öppen mun, rädd att gå miste om något. De offentliga bibliotekens tidskriftshörnor är ett mått på landets upplysning socialt och kulturellt.

De mest osannolika människor hittar du i en större stads bibliotek. Speciellt avdelningen för tidskrifter. Vill du dessutom låna en bok, finns det alltid någon vänlig dam som hjälper dig till rätta (oftast kvinnor, ty de äro ej så kostsamma). I många länder är allt detta helt fritt. På flera bibliotek finns kaféhörna med ostmörgås. Tillika toalett. En regnig höstdag finns inget hemtrevligare än att sitta ihop med fullständiga främlingar och läsa en tidning som man knappt begriper. Fin tyst samvaro uppstår bara på bibliotek. Någon mumlar intensivt när han hittat spännande avsnitt i sin bok eller tidning, annars tyst, tydligt kan man höra katten spinna när man läser Gösta Knutssons serie Pelle Svanslös.

Enligt Svensk Biblioteksörening finns: 2 100 kommunala bibliotek, filialer, bokbussar och andra utlåningsställen i Sverige.

66 000 publika aktiviteter anordnades förra året. Sammanlagt gjorde vi 68 miljoner besök på folkbiblioteken.

Härnösands gamla bibliotek. Den vita byggnaden t.h.

Jag har inte varit i Timbuktu, den intellektuella oasen i Sahara. Där lär finnas en hopar mycket lärda böcker väl bevarade sedan lång tid. Den torra luften gör att allt konserveras. Även människorna blir där gamla och förståndiga. Något ditåt måste det kännas när man släntrat runt i en mellansvensk stad och hittar oasen biblioteket, just i gatuplanet, bara att slinka in och bli delaktig. Även om vi inte har tillgång till heta sanddynor känns det ändå skönt att slå sig ner i läsfåtöljen, studera fjärran länder från vår inre horisont.

Drömmar finns om julens goda smörgåsbord. På alla bibliotek står det ständigt framdukat, helt utan kostnad. Tyvärr är de flesta bibliotek stängda över jul, annars hade jag gärna sökt mig dit vid storhelger, andlig spis är icke oviktig. Gogols Döda Själur (han med novellen Kappan) ger inblickar i vårt galna vardagsliv, jagandet efter ägodelar och frossandet i garnerad spädgris.

Under år som rullat har jag besökt privata och offentliga andningshål hemma och utomlands. Vissa storstäder består sig med gästfria bokhandlare som håller öppet dygnet runt med välförsett kafé. I Sankt Petersburg kan man slå sig ner, ta för sig av bakverk, böcker, tidskrifter, även om klockan är två på natten. Köpenhamns huvudbibliotek är ett föredöme av tillgänglighet. Mitt i centrum, gatuplanet, rör sig folk hela dagarna. Ingen in- eller utkastare. Vid tidskriftshörnan halvsover någon trött Tuborgsentusiast med doft av åldrig pilsner. En fridfull hemort för olika världsmedborgare.

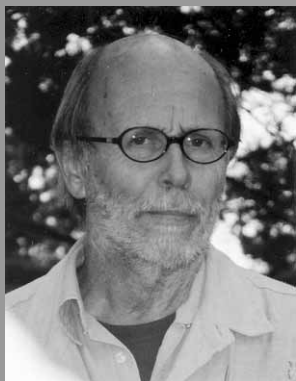
Kungliga Biblioteket i Stockholm, vårt Nationalbibliotek, är öppet för alla. Dit går man om man vill kalla sig forskare, bläddra i böcker, anteckna i kollegieblock. Beställa fram karolinens Strahlenbergs karta över Sibirien från 1720-talet eller bara titta på äkta persisk historia i praktband. Finns också där en samling karikatyrer från franska revolutionen. Vasst hån gisslar det andliga frälset, prelater, munkar, aristokrater, allt i vackra färger.

Många länder har Nationalbibliotek. Vissa länders bibliotek förstörs av annat lands girighet. Sitter just nu och läser The Guardian. (min förmåga på främmande språk är torftig, begriper dock huvudstråken). En intervju med Saad Eskander som är chef för Iraks Nationalbibliotek i Bagdad. Vandaler från en annan världsdel bröt sig in och förstörde stora delar av biblioteket. Han berättar för den engelska tidningen: Iraks nationalskatt sargades svårt av utbildade soldater.

Tusenåriga boksamlingar plundrades efter invasionen. Saad påminner i artikeln att kolonialmakten England, dess ansvarige Winston Churchill, långt före Saddam Hussein, använde sig av militära gasattacker i Irak mot vad Churchill kallade "landets ociviliserade stammar". Någon hängs, någon får Nobelpris i litteratur.

Vad händer i vår omvärld? Biblioteken genom sitt stora utbud, sin tillgänglighet, ger ökad förståelse mellan invandrare och svenskar. Ett bra sätt att motverka främlingsfientlighet. Böcker tillsammans med tidskrifter, in- och utländska, ger oss kunskap om nya världar. Att inte se upp eller ned på någon, alla föds vi lika. Någon läser bok i Timbuktu, samtidigt läser någon sin lokaltidning i Torsby.

Krönikan har varit publicerad i Värmlands Folkblad 30 aug. 2008

Gunnar Svensson är född 1935 och debuterade 1947 i Västernorrlands Allehanda. Han är utbildad tecknare vid Beckmans i Stockholm och har arbetat 10 år utomlands.

Gunnar Svensson är innehavare av Boklådan i Ransby. En butik med självservering för själen. Öppen natt och dag med musik. Har givit ut en rad böcker, senast **Livet är ett spektakel** (Heidruns förlag)

Gunnar Svensson var den drivande kraften bakom Pilgrimstapeten i Ransby. Man återfinner honom säkert på den årliga Utmarksfestivalen, som i år äger rum 25 juli.

...att vara en del av vidareutv

”Våga tänka nytt och våga förändra samtidigt som man håller fast vid gamla och vackra idéer. Idéer om tillgänglighet, demokrati och folkbildning.”

Johanna Storbjörk

Jag har länge närt en intensiv kärlek till bokens värld och bibliotek väcker många känslor hos mig. Det är få platser där jag kan finna sådan frid och samtidigt en känsla av att allt är möjligt. Det var där som min läslust väcktes, på ett nästintill abrupt sätt. Jag var nästan elva år fyllda och bokbussen var på besök i min skola. Samhället som jag växt upp i hade inget eget bibliotek, så när bokbussen kom på besök varannan vecka var det som om en helt ny värld öppnades. En dag satt jag på huk på bussens golv och fann mitt livs kärlek genom Robert Jordans fantastiska värld. Denna upptäckt ledde vidare till nya och spännande äventyr tillsammans med kära vänner så som Dina och Dorinda.

Måndagen den 1 september 2008 var en solig och vacker dag i Växjö och jag befann mig i en föreläsningssal på Växjö Universitet tillsammans med ett 30-tal andra i olika åldrar och med olika bakgrund, men med samma mål. Det var vår första dag på programmet för Biblioteks- och informationsvetenskap och vårt mål var att utbildas till bibliotekarier. Jag heter Johanna Storbjörk, jag är 23 år och blivande bibliotekarie.

Bibliotek är en magisk plats, en plats som öppnar dörrar till nya världar. Varje dag går en ny person in och finner sina nya vänner som leder dem till platser de förr aldrig besökt och på

nya äventyr. Varje dag finner någon sin Dina och Dorinda. Bibliotek som idé och dess uppdrag med demokrati och folkbildning som mål är inte bara vackra ord utan också en reell verklighet. Det är genom bibliotek och tillgängligheten av kunskap oberoende av betalningsförmåga som folkbildning och demokrati bekräftas, kvarstår och utvecklas. Hur mångfalden inom litteratur och verk möjliggörs är en central del av bibliotekens roll.

Historien om hur amerikanska bibliotek stödköpte Michael Moores böcker när de bojkottades av bokhandlarna säger lika mycket om bibliotekens roll och möjlighet som om marknadens och kapitalets oförmåga att säkra pluralism, omöjligheten att kombinera ett verkligt och stort utbud av verk med särintressen och en jakt på profit. Därför ser jag det som en självklarhet att bibliotek drivs i offentlig regi. I dagarna står 250 000 skolelever utan skolbibliotek, kulturen är sällan en prioriterad fråga när ekonomin bli sämre och de kommunala budgetarna snävare. Jag tror jag talar för de redan frälsta när jag här vill lyfta bibliotekens roll i vårt samhälle. Det finns stora möjligheter inom detta område, om viljan och resurserna finns. Kommunerna måste ta sitt ansvar, likväl som staten, det går inte att offra bibliotekens utbud för att få ihop en budget, det går inte att ställa vård, skola och omsorg mot kultur.

Bibliotek är inte bara en byggnad fylld med böcker, det är också en mötesplats. En plats där människor med olika bakgrund kan träffas, skapa nya kontakter och lära sig nya saker. Bibliotek ska vara en plats där alla ska känna sig hemma. Därför är det viktigt att, förutom ett stort och brett utbud, det också finns medier på många olika språk. Viktigt är att biblioteksvärlden växer ut ur byggnaden, uppsökande verksamhet bör vara en självklar del. Människor ska inte bara behöva söka sig till biblioteken, bibliotek ska också söka upp människor. En mediajukebox på sjukhuset, en boklåda i den lokala Konsumaffären eller ett bibliotek på en resecentral, genom att vara där människor är när man långt fler och andra personer än dem som självmant söker upp biblioteksverksamheten. Det är dags att på allvar växa ur biblioteken som byggnad och det finns många idéer för att utveckla bibliotekens verksamhet och de behöver komma fram.

När jag berättar för människor vad jag utbildar mig till möts jag ofta av skämtsamma antydningar om synen på bibliotekarien eller förväning över att det är en högskoleutbildning. Att sätta upp böcker på en hylla kan man väl knappast behöva läsa minst tre år på högskola för att kunna göra? Denna bild tror jag knappast jag är ensam om att mötas av, bibliotekarier besitter en enorm kompetens som flertalet

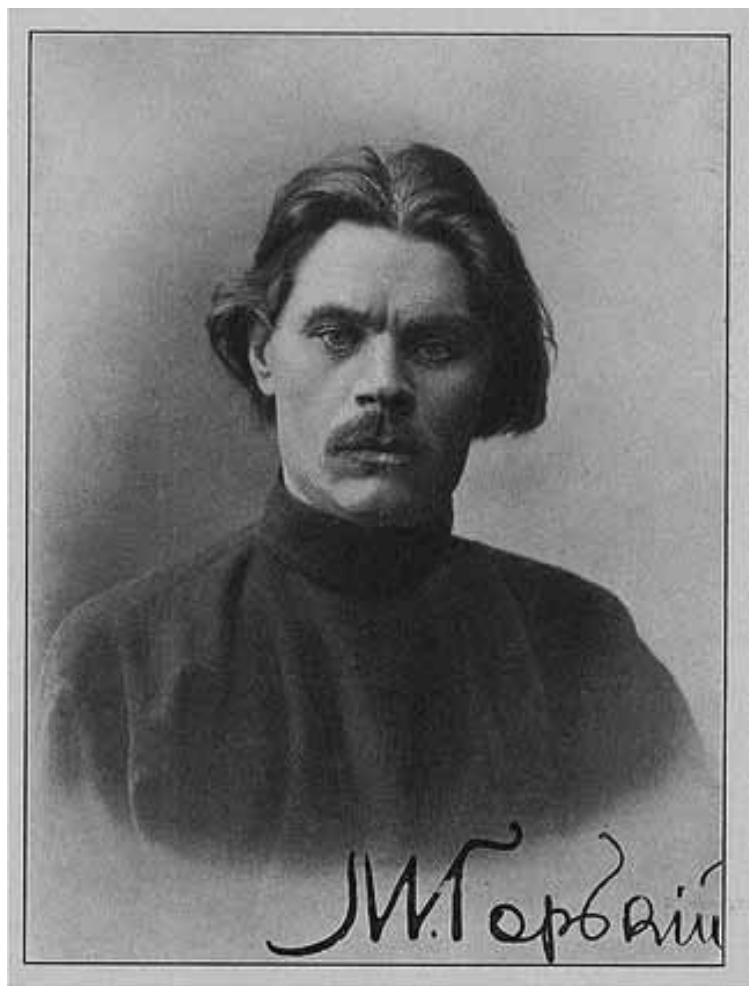
vecklingen av biblioteksvärlden

dessvärre inte är helt medvetna om. Detta är ett problem för mer än dem i min sits, som hela tiden behöver försvara sitt yrkesval, det finns en enorm kunskap bland bibliotekarier som inte bli utnyttjad. Bibliotekariens yrkesidentitet måste stärkas för att fler ska kunna tillgodogöra sig den, som såväl användare som bibliotekarier, nutida som framtida. Vi nås av mer information i dagens samhälle under en dag än vad man tidigare gjorde under en hel livstid, att sälla bland all denna information är svårt och tidskrävande. Bibliotekarier av idag är informationsspecialister, den kunskap som finns på våra bibliotek och bland våra bibliotekarier behöver bli synlig och användas.

Jag har här kortfattat beskrivit och förklarat min syn på och mina funderingar kring biblioteksverksamheten och bibliotekarierollen. Utmaningarna inom detta område är många, men möjligheterna är fler. Utmaningar och möjligheter är precis hur jag ser på mitt framtida arbete. Möjligheten att få vara med och se andra finna nya vänner och världar, vara med och arbeta aktivt med demokrati och informationsspridning. Utmaningar som består i att vara en del av vidareutvecklingen av biblioteksvärlden, våga tänka nytt och våga förändra samtidigt som man håller fast vid gamla och vackra idéer. Idéer om tillgänglighet, demokrati och folkbildning.

Johanna Storbjörk 23-årig bibliotekariestudent i Växjö. Ledamot i SSUs förbundsstyrelse.

Obesvara

Maxim Gorkijs m Leonid Tolstoj

Mats Myrstener

Vad har proletärförfattaren Maxim Gorkij, socialisten och marxisten, med den adlige greve Tolstoj, den religiöse pacifisten att göra? En hel del, mer än man kan tro. Ozensurerade utgåvor av Gorkijs biografiska verk efter kommunismens fall visar på en stor beundran för "den gamle på Jasnaja Polnaja". En kärlek som, av olika mångbottnade skäl, nog var obesvarad.

Den ungerske journalisten Ivan Faludi, som bodde i Sverige under många år, skrev redan 1970 i en liten bok, "Rysk parnass", utgiven av Sveriges radio, om släktskapet mellan Gorkij och Tolstoj. Faludi träffade Gorkij i S:t Petersburg 1917, på ett tehus dit Gorkij gärna gick för att studera "figurer". Faludi, född 1895, hade tillfångatagits som soldat i den österrike-ungerska armén, men släppts i samband med revolutionsutbrottet. Nu hade han, med egna författardrömmar, beslutat att söka upp sin idol.

Gorkij var femtio år vid tillfället, med slokande grånade mustascher, och ögon, milda, vänliga, uppmuntrande. Han hade svart bondskjorta med bälte, men enkla "europeiska" skor. Miljön, den stökiga krogen, en tjjajna var som tagen ur Gorkijs drama Natthärberget.

En luffare och vagabond

"Jag var ju själv en luffare, en vagabond" säger Gorkij till Faludi. Jag blev uppfostrad i fängelser, på tvångsarbete och i landsflykt. Man hade stoppat en rostig propp i vulkanens mynning, men när strömmen bröt fram kunde ingen makt i världen stoppa den.

Fem år senare träffas de igen, nu i Berlin. Gorkij hade då inlett sin "landsflykt" för att kurera sina dåliga lungor. Han bodde flera år i det fascistiska Italien, men när Faludi frågar honom om situationen där rycker han på axlarna. "Italienarna, de har blod i ådrorna, men det räcker inte med enbart blod". Mussolini – en episod. Månader eller år.

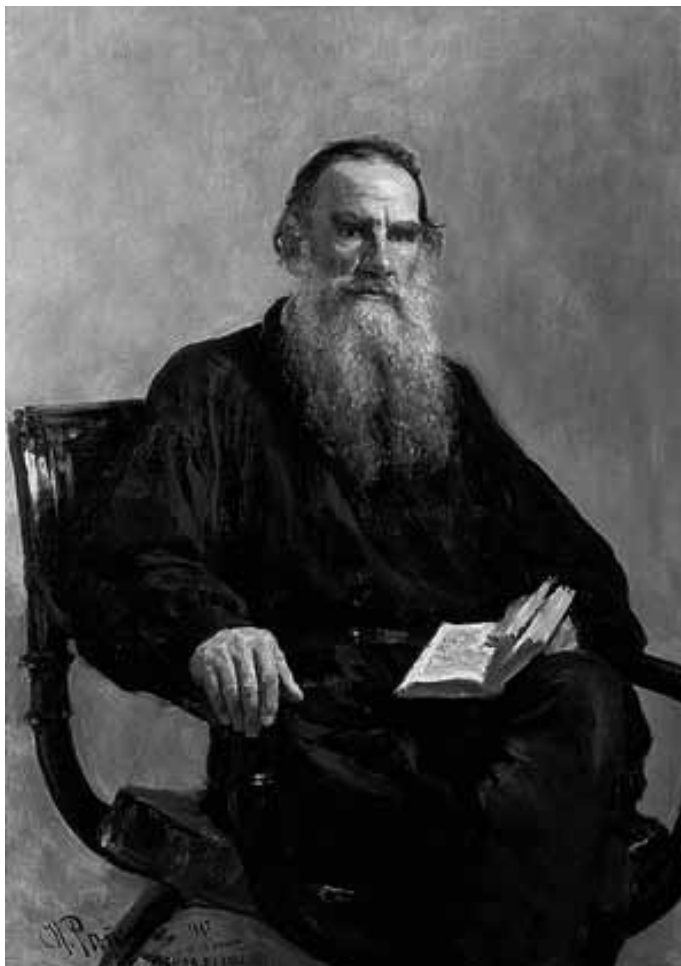
Faludi berättar för Gorkij om hur han gjort ett misslyckat försök att agitera på första maj i staden Ivanovo 1917. Många av åhörarna hade återvänt från årslång förvisning i Sibirien. På en öltunna hade den unge Faludi rivit av officersrevärerna från sin vapenrock. Gorkij skrattade: "Det magyariska temperamentet!"

Besviken hade Faludi begett sig till en park där en liten dam suttit och läst Tolstojs "Krig och fred". Damen hade rått honom att återvända till officersslägret, till sin egen klass. Gorkijs ögon lyser upp när han hörde namnet nämnas. "Tolstoj kommer man att läsa om femhundra år lika ivrigt som nu!"

Besviket konstaterar Faludi att Gorkij inte minns honom från S:t Petersburg. Gorkij, som enligt sovjetiska historiker, hade ett ofelbart minne. "Han glömde aldrig ett ansikte". Och så Gorkijs beundran för den gamle reaktionären Tolstoj, som enligt den officiella versionen skulle omvänts brutalt av Lenin redan 1905. Nej, menar Faludi, här ligger en hund begravnen.

En del av den "hunden" grävs i varje fall upp i en amerikansk antologi med kommenterade Gorkijtexter som nu föreligger i ozensurerat skick.

d kärlek öten med

Litteraturprofessorn Donald Fanger i Harvard, som tidigare skrivit om Dostojevskij och Gogol, har grävt i de senare årens ryska utgåvor av Gorkijlitteratur, och lägger fram en betydligt mer ambivalent och tveågsen Gorkij än den trosvisse marxist som den sovjetiska historieskrivningen tidigare presenterat.¹⁾

Goethe och Shakespeare

Gorkij hade mycket bestämda uppfattningar om den klassiska litteraturen. Goethe och Shakespeare tålde han inte, däremot den mer samhällstillvände Schiller. Faust var ett hopplöst hopkok, för det symboliska dramat som Strindbergs Drömspel hade Gorkij inget överseende. Och här, menade Gorkij, hade han helt och hållet stöd av "den gamle på Jasnaja Polnaja".

Han hade, som ung vagabond besökt det grevliga godset första gången 1889. Men då kördes han bort av Tolstojs hustru, den barska Sofia Andrejevna. Några år senare, när Gorkij redan var en berömd författare, tog dock greven emot. Gorkij skriver i porträttet av Tolstoj, publicerat första gången 1920, om Tolstojs beundran för Pusjkin, och Tjechovs noveller. Tjechovs dramer däremot var nästan lika dåliga som Shakespeares. Av Goethe uppskattade han, till skillnad från Gorkij, bara den hyperromantiske Werther.

Gorkijs beundran för Tolstoj tog sig dramatiska uttryck. När han besöker mästaren vid ett tillfälle sitter denne på en sten och blickar ut över en bördig åker. Gorkij ser den skäggige Tolstoj, pacifisten, ja närmast anarkisten, i grå bondekläder, som en del av själva urberget, av landskapet omkring honom. Han liknar

honom vid en "hednisk gud". En Poseidon vid havet.

Gorkijs syn på religion var inte negativ. Faludi ger exempel på motsatsen. Sant är också att Gorkij umgicks med många exilryska författare, som förkastades av Lenin, och att han efter revolutionen hjälpte många författare och konstnärer som fallit i onåd. Och att han inte läste andra språk än ryska, enligt sovjetiska historiker, motsägs av Gorkij själv, som kunde läsa både tyska och franska hjälpligt, och uppskattade italienskans språkmelodi.

Gorkij ville, som så många andra ryssar, mer än gärna återvända från exilen efter inbördeskriget. Hans sovjetfientliga uttalanden var därför mycket få, och då hållna i allmänna ordalag om situationen för "kulturen". Han beundrade Lenin, men var misstänksam mot Stalin. På trettioalet hade Gorkij ombetts att skriva en Stalinbiografi men avböjt. Han skyllde på dålig hälsa och stor arbetsbelastning. Inte ens en artikel ville han skriva om diktatorn.

Gorkijs beundran för Tolstoj var inte bara intellektuellt teoretisk, som hos en marxistisk litteraturhistoriker som György Lukács. För Lukács var Tolstoj, liksom den stockkonservative Balzac, eller kvinnoskildraren Flaubert, de stora artonhundratalsrealisterna, vars verk skoningslöst blottlade klassamhället och dess människokaraktär.

En fadersfigur

För Gorkij var Tolstoj närmast en fadersfigur. Ett "berg" han var tvungen att bestiga. När Tolstoj dog under förödmjukande omständigheter 1910 kände

Gorkij en tomhet av ofattbara mått. Men när den blyge unge författaren besöker Tolstoj tillsammans med Tjechov gör sig den gamle lustig över ungdomarnas "prudentlighet" i moraliska frågor. Han tycker att deras kvinnoporträtt är alldeles för "renhjärtade". "Själv var jag en riktig hingst i mina dar" skrockar Anna Kareninas författare. Ni – ni är ju rädda för kvinnorna!

Och ändå: "Han har underbara händer" skriver Gorkij. "Osköna, kantiga, med svullna ådror, men uttrycksfulla. Som Lionardo da Vinci föreställer jag mig. Han är lik Gud, men inte Gud Sebaot eller en Zeus, utan en rysk gud. En slug en!"

Tolstoj, som liksom Strindberg aldrig fick nobelpriset, upprörde sin samtid med sin bonderomantik, sin pacifism (som Gorkij hade svårt för), och sina besynnerliga levnadsvanor på godset Jasnaja Polnaja. När Gorkij och några kamrater bad om lite pengar för att starta ett enkelt jordbruk på Tolstojs ägor fick de inget svar. Och hans egna barn såg aldrig röken av några royalties på hans litterära verk. De hade den gamle skänkt bort, han hatade "materialister".

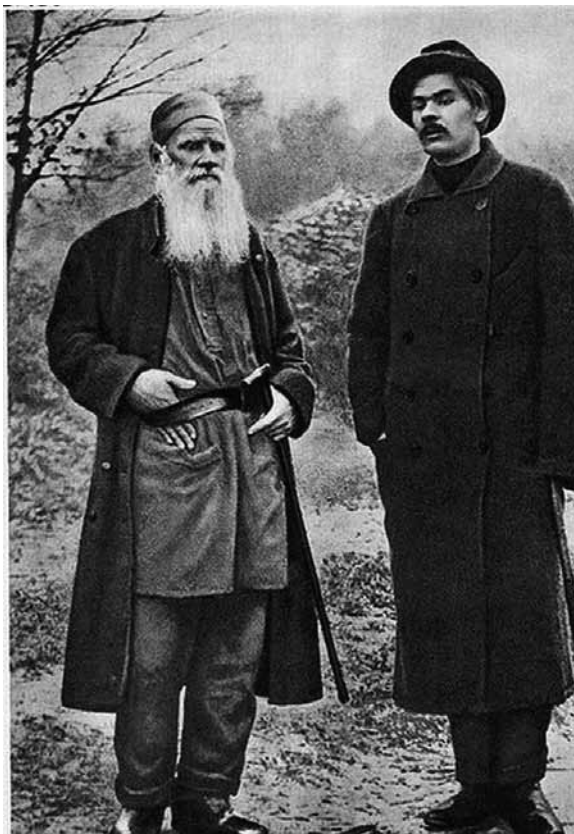
När Gorkij återvände från sin italienska exil 1928 hyllades han med bravur på sin sextioårsdag. Stalin såg genast möjligheterna till reklam för sin egen person, och gjorde några år senare Gorkij till ordförande i sovjetiska författarförbundet. I den officiella sovjetiska historieskrivningen blev Gorkij nu en "mönsterproletär". Hans samvaro med sovjetkritiska författare som Ivan Bunin, Leonid Andrejev och Anna Achmatova förtegs sorgfälligt. När han dog 1936, förseglades hans lägenhet av hemliga polisen tjeckan. Gorkijs korrespondens förstördes delvis fullständigt.

Gorkijs sista år, på semesterhalvön Krim, ska enligt partifunktionären Moroz, ha varit dystra. Författaren var "desillusionerad, bitter och maktlös". Och polischefen Jagoda ska ha sagt till Stalin föraktfullt: "Där ser man. Hur man än matar vargen, så vill han bara tillbaka till skogen".

Tillrättalagda texter

Fanger pekar på "friseringen" av Gorkijtexter, på Lenins berömmande uttalanden om Trotskij, som

censurerades i Gorkijs Leninporträtt 1924. Hans "Obekväma tankar om oktoberrevolutionen" utkom på svenska inte förrän 1983. När de sovjetiska myndigheterna ville rensa ut Tolstojs religiösa verk från biblioteken ska Gorkij ha upprörts så mycket att han ville avsäga sig sitt sovjetiska medborgarskap. Men Lenin ska ha skyddat Gorkij, "han är ju bara en konstnär".

Man tänker på De Gaulles bevingade ord om Sartre när franska polisen ville arresterar filosofen 1968. "Man arresterar inte Voltaire"!

"Till sitt yttre var han småväxt" skriver Gorkij om Tolstoj. "Men så snart han visade sig, föreföll alla andra mindre till växten. Alla såg upp till honom. En gång berättade han att han mött tre höga adelsmän till häst på vägen, där han gick i sin bondekostym. Tolstoj vägrade vika av vägen och sa med ett leende: Det var ju tur att hästarna åtminstone kände igen mig!"

Gorkijs uppfattning skulle delvis förändras efter 1905, men knappast på grund av Lenins påverkan. Tvärtom. När han av Tjechov får ett berömmande ord från Tolstoj blir han eld och lågor. Han erkänner att bägge författarnas beröm är som "honungsdroppar i en tunna med tjära"! När Tolstoj dör 1910 skriver

han till kollegan Korolenko om den "motbjudande legendbildningen" av idolen. "Han var inget helgon utan en människa".

Man drar sig osökt Gorkijs mest berömda citat till minnes: "Människa. Det är stort. Det låter stolt".

Tolstoj brukade skrattande tillrättavisa Gorkij: "Ni är ateist bara på trots. Bara för att Gud inte skapat världen så som Alexej Pesjkov önskat sig den". Svartsjuka var inte främmande för den gamle mannen, när någon av hans lärjungar talade om Gorkij. Då kunde Tolstoj kalla honom "illvillig", en munk, en olycklig och dålig människa. "När ni blir lika gamla som jag" sa den gamle, "och ser att allting stannat vid det gamla – då kommer ni också att gråta strida tårar."

Mot Dostojevskij visade Gorkij däremot ingen förståelse utan kallade honom "vår onda genius". Dostojevskijs rotande i människopsyket var Gorkij motbjudande, "ovärdigt".

Det var främst som politisk talesman Gorkij senare kom att (officiellt) avfärda Tolstoj. Hans bonderomantiska pacifism var oanvändbar i det nya Sovjetunionen, menade Gorkij. Alla politiska rörelser är onödiga svarade då Tolstoj. Bara religionen kan leda vägen. För Gorkij däremot kunde både diktatur och politiska

mord vara nödvändiga för att stöta den förtryckande tsarregimen. I berättelsen "Staden Okurov" avfärdar Gorkij mästarens filosofi:

"Företa ingenting, ty allting görs av sig själv, till din och dina medmänniskors fromma. Det är en utomordentlig filosofi, som passar småstäders invånare."

Lenin menade att 1905 års revolution var "tolstojanismens" svanesång. Men för Gorkij blev det aldrig så. Fram stiger en författare, långt mer dubbelbottnad än vad tidigare redovisats. En författare (Gorkij) som med egna ord mest älskade "drömmarna, de konstiga människorna och de ensamstående, hemlösa individerna".

1.) *Gorky's Tolstoy and other reminiscences: key writings by and about Maxim Gorky. Translated, edited and introduced by Donald Fanger. Yale University Press.*

I statistiktider...

Kan nedåtgående kurvor vara bra?

Kalle Laajala

Det blev nytt år och statistikdags. Hatkärleken till dessa siffror, i bästa fall användbara och skoj att analysera, i sämsta fall omotiverade och tveksamt definierade. Webbstatistiken nästan en vetenskap i sig. Till synes enkla "unika besökare" blir vid en närmare titt svårt. Vad är ett unikt besök på en webbplats egentligen? Om någon bara tittar in och försvinner, bör det räknas? Hur lång tid får det dröja till nästa besök för att räknas som unikt igen? Och alla de som råkar dölja sig bakom ett och samma IP-nummer, betraktas de som bara en besökare? Nå, det finns överenskommelser att följa.

Lagom är bäst?

Kulturrådet ansvarar för biblioteksstatistiken i Sverige. En överblick och lägesbeskrivning får man via rapporten "Dikt eller verklighet?" som Annette Johansson skrivit för Biblioteksföreringen. Problem lyfts fram, inte minst de nuvarande mätningarnas tillkortakommanden i det virtuella. Jag reagerade själv på en grej när jag satt och summerade: forskningsbiblioteken förväntas redovisa "antalet sökningar i OPAC". Jag antar att man vill se generella drag i användningen av landets webbkataloger, se vartåt kurvan lutar. Det är nog bra. Men vad säger den siffran i verkligheten? Särskilt problematiskt blir det på lokal nivå, om man vill använda statistiken verksamhetsutvecklande. Antingen tyder ett högt antal sökningar under en given period på framgång, att användaren hittar grej efter annan och fortsätter med blodad tand. Eller så tyder den höga siffran på att användaren misslyckas och provar om och om igen. Hur ska man veta? En rent kvantitativ mätning säger inget om orsakerna bakom. Den stigande kurvan kan lika gärna betyda att katalogen är användarvänlig och hopplöst svårsökt. Man når den absurda slutsatsen att ett bibliotek bör ha så många sökningar som möjligt, men inte för många. Och vad är då lagom? Bättre vore i så fall att koppla sökningarna mot faktiskt genomförda reservationer, beställningar och utlån för att fånga in mer av processen. Eller att komplettera med kvalitativa studier. Men det är lättare sagt än gjort.

Nedåtgående kurvor och tekniska redskap

Verksamhetsstatistik handlar väl ofta om att visa på ökande siffror av olika slag, att med dem rättfärdiga det man pysslar med. Men med söktjänster vore det många gånger bättre om man kunde omformulera statistiken, skifta perspektiven, så att nedåtgående kurvor blir det eftersträfvärd. Exempelvis siffror som visar att användaren hittar med färre sökningar och klick. Mindre irrande på webbplatsen. Inte för att det skulle finnas ett egenvärde i snabbheten, men för att det kunde säga något om användbarheten hos tjänsterna och ge en fingervisning om var insatser krävs.

I Biblioteksbladet 2/2009 läser jag om KB:s expertgrupp för biblioteksstatistik som startade häromåret. De ska se över vad som behöver göras. E-statistiken tycks vara en prioriterad fråga och det talas om behovet av "bra tekniska redskap". Här börjar jag leka med en tanke: hur vore det om ansvariga myndigheter skapade en tjänst av typen Google Analytics (och liknande) för hela ABM-sektorn, rentav? Vi klistrar på våra webbplatser in en kodsnuitt som i sin tur registrerar trafiken centralt, där institutionerna sedan kan logga in och plocka ut de egna siffrorna. Fördelen för statistikansvarig myndighet vore kontrollen över definitioner och mätningar. Vi skulle alla få en bättre jämförbarhet. Med insyn och tydliga regler skulle dessutom användarnas integritet kunna stärkas genom garanterad anonymisering av sökningar och surfmönster, och att de inte exploateras för oönskade kommersiella syften. Det skulle inte lösa underligheterna kring antalet sökningar i OPAC, men väl en del huvudvärk med webbstatistiken. Är det en vettig tanke jag leker med? Finns det risker med den?

Vilka andra tekniska redskap behöver vi?

Alternativa bokmässor. Man kan hitta dem t ex i Calgar Dublin, Manchester

FREE! Montreal's 8th annual
Anarchist Bookfair
may-19-07

10am to 6pm
CEDA
2515 Delisle
(metro Lionel-Groulx)

All welcome!
Kids' activities!
Main hall is wheelchair accessible
www.anarchistbookfair.ca
For accessibility or general info: 514-859-9090

Un Festival Antisistema
3ª FERIA de LIBROS
y
PUBLICACIONES
LIBERTARIAS

¡ TIENE UN LIBRO!
¡ TIENE UN LIBRO!

Rifa
de material
libertario
en apoyo
a los presos
políticos

Venta
de comida

viernes **7** / sábado **8** / domingo **9**
14 / 15 / 16
NOVIEMBRE 2008

Centro Social Libertario
Ubicado en Cerrada de L.
Colonia Juárez. A unos

Invitan: **MORBOZA, A.L.M.A.**
Colectivo Autónomo Magonista, Hormiga Lib

books
WORKSHOPS
COOPERATIVES
ZINES
COMMUNITY
FOOD
ANARCHY
FUN

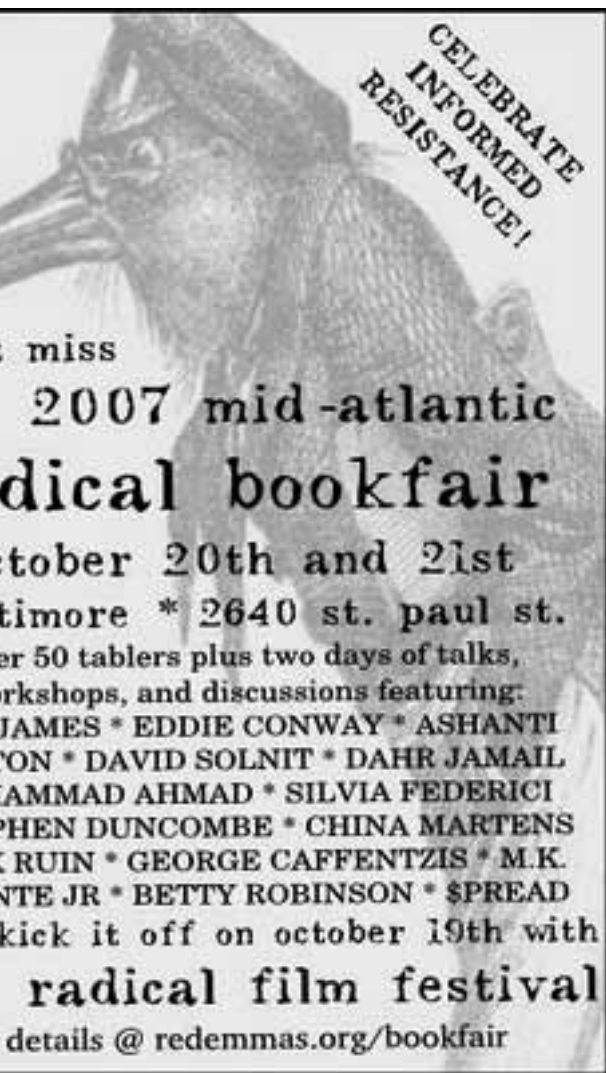
At the Cosmo Senior Citizens Centre 6141 11th St E. (Just off Broadway)

the 2nd Annual
Saskatoon Anarchist Book-fair
Radical media, subversive ideas, and family-friendly fun
Join us for a jam-packed day of free workshops, free vegan food, scintillating
discussion, activist networking, free child-care tents, and tons of alternative
and DIY media. Wheelchair accessible, free admission, donations accepted.
Friday the 20th book-fair kick-off! Black Carpet Event party at 7:00 pm. Bands, DJs, cocktails till
9 and kept after. 5:30-10 sliding scale cover, anarchist dress (you decide what that means!)
P.S. You don't have to be an anarchist to enjoy the fair - All welcome!

edmonton
ANARCHIST
bookfair

y, Edmonton, Victoria, Montreal, San Fransisco, New York,
- och **24 oktober i London** (www.anarchistbookfair.com)

CELEBRATE INFORMED RESISTANCE!

miss
2007 mid-atlantic
dical bookfair
October 20th and 21st
timore * 2640 st. paul st.
er 50 tablers plus two days of talks,
workshops, and discussions featuring:
JAMES * EDDIE CONWAY * ASHANTI
ON * DAVID SOLNIT * DAHR JAMAIL
AMMAD AHMAD * SILVIA FEDERICI
HEN DUNCOMBE * CHINA MARTENS
RUIN * GEORGE CAFFENTZIS * M.K.
NTE JR * BETTY ROBINSON * \$SPREAD
kick it off on october 19th with
radical film festival
details @ redemmas.org/bookfair

"When the forms of an old culture are dying, the new culture is created by a few people who are not afraid to be insecure"

Rudolf Bahro

Bristol Anarchist Bookfair

Saturday 13th
September

Stalls,
Tools &
Workshops
for Social
Change

St. Werburgh's
Community
Centre

FREE
ENTRY

www.myspace.com/bristolanarchistbookfair

ANARCHIST BOOK FAIR
AFTERPARTY

Broadcast Live
Soulmobile Eternal
Evan Greer
Cojoba
Whack
R-tronika
Taina Asili
Rosetta Stoned
Mal Blum
The Last Internationale
Jake and the Infernal Machine
Rye 'n Clover
Shakrastun
Outspoken Wordsmiths

**SAT
April
11**

The Surreal Estate 13 Thames St.
near the Morgan L stop in Brooklyn

\$8 Donation, starts at 9pm

Proceeds will benefit the bookfair as well
as the In Our Hearts Anarchist Network

ROUND COSECHER BOOKS PRESENTS THE 14TH ANARCHIST BOOK FAIR

ANARCHIST

THE 14TH ANARCHIST BOOK FAIR

BOOKFAIR

COUNTY FAIR BUILDING • GOLDEN GATE PARK

Saturday
March 22nd
10 am-6 pm

2008

Sunday
March 23rd
11 am-5 pm

SPEAKERS • FILMS • PANELS • ART

YOU ARE FREE • THE BOOK IS FREE

ALMA-pristagarföreläsning 26 maj 2009.
Foto: Stefan Tell

Det hände i maj

Lena Lundgren har sett och hört en hel del med koppling till BiS

Årets ALMA-pristagare på Världsbiblioteket

Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne (ALMA-priset, Astrid Lindgren Memorial Award) är världens största barn- och ungdomslitteraturpris, 5 miljoner kronor. Det kan delas ut till författare och illustratörer eller till organisationer som arbetar läsfrämjande.

2009 års pris delades ut till den palestinska läsfrämjarorganisationen Tamer Institute under sedvanliga festliga former i slutet av maj. Men Tamer-Institutets vardag är allt annat än festlig. Man arbetar sedan tjugo år med att på en rad olika sätt stimulera de palestinska barnens läsande och skrivande, bl.a. genom "läspass", skrikkarverkstäder, drama och nationella läskampanjer. Man vill visa barnen andra världar än den förstörda, dramatiska och konfliktfyllda miljö de lever i. Tamer Institute har också ett förlag som hittills har gett ut 130 böcker.

En kväll var det mottagning och en presentation av Tamer Institute på Barnängens Världsbibliotek i

Solidaritetshuset i Stockholm. Det blev, som vanligt på Världsbiblioteket, en informell och trevlig tillställning i strålande försommarsvårer.

IBBY:s (International Board on Books for Young People) Sven Hallonsten samtalande med de sex representanterna för Tamer Institute som kommit till Sverige och vi fick på det sättet en bild av deras verksamhet och under vilka svåra omständigheter de arbetar. En av dem, en ung man, arbetar för Tamer Institute i Gaza. Han hade aldrig tidigare varit utanför Gaza och heller aldrig träffat sina arbetskamrater i Ramallah förrän han kom till Stockholm, eftersom invånarna inte får lämna Gaza. In i det sista var det oklart om han skulle få utresetillstånd. Inga böcker får heller föras in i Gaza, vilket naturligtvis avsevärt försvårar institutets arbete. Allt det här vet vi ju men det blev särskilt påtagligt och omskakande när vi fick höra dessa personliga vittnesmål!

Verksamheten bygger på bidrag och ideella krafter och de svenska frikyrkornas biståndsorganisation Diakonia stöder arbetet. BiS har bidragit till Diakonias barnlitteraturprogram i Palestina

med 10 000 kr och genom Diakonias avtal med Sida har bidraget vuxit till 100 000 kr! Läs mera om Tamer Institute i Britt Isakssons artikel i förra numret av bis 2009:1, där det också finns fler lästips.

BiS på Biblioteksdagarna

Svensk Biblioteks-förening (SB) höll sitt årsmöte och sina årliga biblioteksdagar i Uppsala den 13 – 15 maj. Uppslutningen på årsmötet var ganska god, vissa år har det övriga programmet tenderat att ta över intresset från själva årsmötet. Till årsmötet hade tre viktiga motioner kommit in. En föreslog att styrelsemedlemmarna ska få ersättning för förlorad arbetsinkomst för att det ska vara möjligt även för bibliotekspersonal från mindre bibliotek att engagera sig i föreningen, ett högst rimligt krav. Detta tillstyrkte styrelsen men menade att arvodering är lämpligare. Motionen gick igenom.

Forskningsfond

De två övriga motionerna var initierade av BiS. BiS motionerade enligt beslut på årsmötet om att styrelsen skulle få i uppdrag "att utreda förutsättningarna för att inrätta en fond för forskning och långsiktiga, strategiska utvecklingsprojekt". Biblioteksforskningen har diskuterats vid flera konferenser det senaste året och BHS har nyligen på SB:s uppdrag slutfört den s.k. Delphistudien, där flera angelägna forskningsområden pekades ut. Men pengar saknas och den enda aktören i den svenska biblioteksvärlden som har pengar är SB. Forskning förutsätter fleråriga satsningar och för att garantera finansiering behövs en fond som kan ge stabilitet åt bidrag till forskning och utvecklingsprojekt. Styrelsen föreslog att motionen skulle bifallas och den antogs också av årsmötet.

Dewey

Motionen som gällde konsekvenserna för folkbiblioteken av införandet av Dewey som klassifikationssystem hade däremot styrelsen förslagit skulle avslås av årsmötet. En grupp inom SB har i ett kort yttrande rekommenderat även folkbiblioteken att övergå till Dewey, liksom KB och med all sannolikhet även de flesta forskningsbiblioteken kommer att göra. Konsekvenserna för folkbiblioteken är i detta yttrande ytterst summariskt beskrivna och inget försök har gjorts att exempelvis beräkna kostnader eller tidsåtgång för en övergång. Ingrid Atlestam har på Biblist och i bisbloggen ifrågasatt både KB:s beslut och själva hanteringen av en så stor och viktig fråga. Än mindre har någon analys gjorts av konsekvenserna för barn- och skolbiblioteken. Detta diskuterade länsbibliotekens barnkonsulenter på sitt årliga möte och på initiativ av mig beslöt konsulenter att skriva en motion med krav på en grundligare utredning av konsekvenserna.

Styrelsen ansåg att varje bibliotek måste göra förberedelsearbetet självt och var inte beredd att underlätta denna stora omställning för folkbiblioteken! Efter diskussion där motionen fick stöd av flera SB-medlemmar gick den igenom, efter votering! Förhoppningsvis kan vi se fram emot en utredning som kan ge hjälp åt folkbiblioteken i övergången

till Dewey, ett stöd som SB självklart borde ha erbjudit redan när beslutet togs. KB:s agerande väcker också frågor. Att fatta detta beslut utan förankring i folkbiblioteken i ett läge då KB föreslås bli den nationella biblioteksmyndigheten bådär inte gott för framtiden.

Varierat program

Som vanligt var programmet för övrigt varierat, vad gäller ämnen och kvalitet. BiS-medlemmen Åse Hedemark höll ett utmärkt föredrag om sin nyligen framlagda avhandling *Det föreställda biblioteket – en diskursanalytisk studie av biblioteksdebatter i svenska medier 1970–2006*, där hon mycket pedagogiskt sammanfattade delar av avhandlingen. Föreläsningen av Maija Berndtson, biblioteksdirektör i Helsingfors, blev däremot en besvikelse. Helsingfors har en rad intressanta bibliotek, som dessutom har fått internationella pris, och många hade sett fram emot att få höra något om framgångskonceptet. Men tyvärr fick vi höra mycket litet om analys eller strategier utan mest allmängods om samhälls- och IT-utvecklingen.

En rad parallellseminarier erbjöds och den stora frustrationen uppstod när man skulle försöka välja. Som vanligt verkade det som om alla andra hade valt intresserantare spår än man själv. Ulrika Knutsson, som jag annars gärna lyssnar på, hade exempelvis uppenbarligen tagit till en gammal föreläsning, från ett stadsbiblioteks jubileumsfestligheter, ryktades det. Många studiebesök erbjöds, vilket är naturligt med de möjligheter som finns i Uppsala med omnejd, och minglet på Uppsala stadsbibliotek den första kvällen innehöll en rad muntrationer, allt från skönsång av Carolinakören över poetry slam till tangouppvisning, och tillfällen till diskussioner om aktuella biblioteksfrågor.

BiS i ny avhandling

Biblioteksforskaren Åse Hedemark disputerade den 9 maj på sin avhandling *Det föreställda biblioteket – en diskursanalytisk studie av biblioteksdebatter i svenska medier 1970–2006* vid Institutionen för ABM vid Uppsala universitet. Opponent var Jenny Johannisson från Centrum för Kulturpolitisk forskning vid Högskolan i Borås. Inför en fulltalig publik förde Åse Hedemark och Jenny

Johannisson ett intressant samtal om några utvalda biblioteksdebatter från 1970-talet och framåt, deras aktörer och framförallt om diskursanalys som forskningsmetod. Åhörarna fick en utmärkt introduktion till avhandlingen av Jenny Johannisson och Åse Hedemark var föredömligt klar och tydlig i sin argumentation så även vi som inte var forskare kunde hänga med i diskussionen.

Föreningen BiS nämns i avhandlingen i diskussionen om debatten under 1970-talet. Det är i två sammanhang BiS förekommer i biblioteksdebatten. Dels återopades BiS programförklaring, att föreningen vilade på socialistisk grund och skulle arbeta för att krossa kapitalismen och stödja FNL, dels var det diskussionen i tidskriften bis om biblioteket som ett allaktivitetshus snarare än som bokförmedling som lyftes fram.

Vill du veta mera? I nästa nummer av bis recenserar Mats Myrstener avhandlingen.

Bibliotekshjälten i Basra X 2

Irak har en stolt biblioteks-historia. För 6.000 år sedan uppfann sumererna ett skriftspråk. På 1200-talet hade Bagdad 36 offentliga bibliotek - och ett otal andra. När mongolererna invaderade och brände Nizamiyah biblioteket färgades floden blå med bläck.

2003 invaderades Irak åter. Vi har tidigare i bis (2006:4) skrivit om Saad Eskanders dagbok där vardagen i nationalbiblioteket under krigets inledningsfas skildrades i en nätdagbok. Biblioteket plundrades med amerikanska soldater som passiva åskådare.

I Basra lyckades Alia Muhammed Baker rädda 70 % av sitt biblioteks böcker, dvs hela 30.000! En restaurang i närheten ställde sin matsal till förfogande. Kort därefter brann biblioteket på vars tak en luftvärnskanon utgjorde ett mål för de brittiska trupperna. Ett år senare kunde biblioteket öppna igen.

Den här historien, berättad i New York Times 27 juli 2003 av Shaila Dewa, har inspirerat två amerikanska författare/illustratörer att göra var sin bok i litet olika teknik. Här visar vi några bilder ur boken *Alia's mission: Saving the books of Iraq* av Mark Alan Stamaty (Alfred A. Knopf, 2004), en grafisk roman för grundskoleelever. Förutom att berätta historien avslutar Stamaty boken med att något beskriva bibliotekens historia i Irak och Mellanöstern.

Den andra boken har gjorts av Jeanette Winter och heter *The Librarian of Basra: A True Story from Iraq* (Harcourtbooks). Winter har inspirerats av foton och barns direkta och enkla bilder från krig och skapat en färgrik bilderbok i akryl och med ambitionen att hitta en arabisk ton över bilderna. (Dessvärre inte möjliga att återge i färglösa bis.)

Källor:

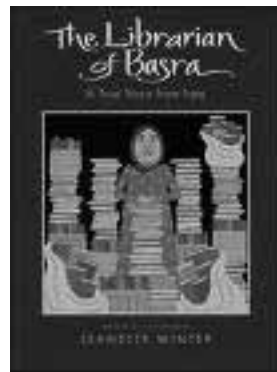
Julie L Baumler, Alia Muhammad Baker - Chief Librarian of Al Basrah (Iraq) Central Library, Cultural Heroine. *Bella Online. The voice of women.* <http://www.bellaonline.com/articles/art27329.asp>

Harcourt. Interview with Jeanette Winter, author of *The Librarian of Basra*. http://www.harcourtbooks.com/authorinterviews/bookinterview_Winter.asp

<http://www.amazon.com/Alia-Mission-Saving-Books-Iraq/dp/0375832173> för att se recensioner från läsare

Jeanette Winter tillsammans med Alia Muhammed Baker.
Foto: Roger Winter

CONFIRMED AS BRITISH TROOPS

THE PHONE RINGS. Y RING, BEATS

FINALLY, THE PHONE IS ANSWERED BY THE LIBRARY CUSTODIAN.

ALL THE SOLDIERS AND GOVERNMENT WORKERS LEFT THIS MORNING. THERE'S NO ONE HERE BUT ME...

NO ONE'S GUARDING THE LIBRARY!

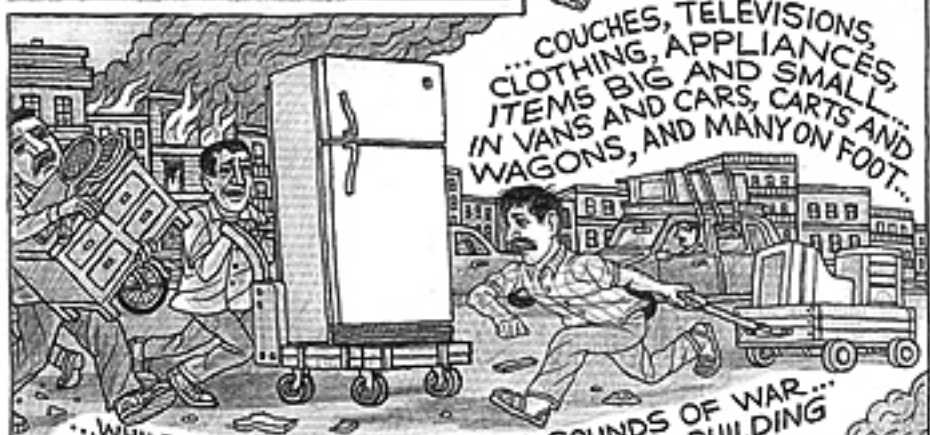
NEXT MORNING AT FIRST LIGHT, ALIA DRIVES TO THE LIBRARY, EXHAUSTED FROM A SLEEPLESS NIGHT OF WORRY.

THE STREETS ARE IN CHAOS, PEOPLE RUSHING IN EVERY DIRECTION, LOADED DOWN WITH STOLEN GOODS...

COUCHES, TELEVISIONS, CLOTHING, APPLIANCES, ITEMS BIG AND SMALL, IN VANS AND CARS, CARTS AND WAGONS, AND MANY ON FOOT...

...WHILE IN THE DISTANCE ARE SOUNDS OF WAR... EXPLOSIONS, GUNFIRE HERE AND THERE A BUILDING IS BURNING, SMOKE CLOUDS FILLING THE SKY....

Copyright © 2004 Mark Alan Stamaty
Reprinted with permission.

BiS remissvar på Kulturutredningen

2009-05-17

Till Kulturdepartementet

Yttrande över Kulturutredningens betänkande SOU 2009:16

Föreningen BiS, Bibliotek i Samhälle, lämnar följande synpunkter på Kulturutredningens betänkande SOU 2009:16. BiS lämnar i första hand synpunkter på de delar av utredningen som gäller bibliotek och litteraturstöd.

8 Mål för kulturpolitiken

BiS anser att det tidigare målet att kulturpolitiken ska motverka kommersialismens negativa verkningar är ett högst adekvat mål, ännu mera aktuellt 2009 än 1974, och ska finnas kvar.

10.2.4 Forskning

BiS anser att forskningen inom kulturområdet och särskilt inom ämnet Biblioteks- och informationsvetenskap är fragmentarisk och måste få resurser så att ett forskningsfält verkligen kan etableras. Intressanta frågor belyses i den lilla forskning som pågår men många områden saknar helt forskning och allt återstår att göra när det gäller bibliotekens roll i samhället och för medborgarna i deras strävan efter personlig utveckling, utbildning, kulturupplevelser och socialt sammanhang. Forskning är nödvändig för att verksamheten ska kunna utvecklas och biblioteken ska kunna möta aktuella och framtida utmaningar.

12 Ökat samspel mellan stat, landsting och kommun – portföljmodellen

Den s.k. portföljmodellen är en idé som BiS stöder, men förslaget är vagt utformat och behöver konkretiseras. Läns- och regionbibliotekens verksamhetsbidrag bör ingå i portföljmodellen, men de utvecklingsbidrag som finns går ofta till länsövergripande projekt och bör alltså inte ingå i portföljerna.

13.2.1 Litteraturstödet

Inköpsstödet för barn- och ungdomslitteratur samt stödet för läsfrämjande projekt bör finnas inom samma stödordning eftersom de ofta används för samma projekt. Det är kostnadseffektivt och innebär att

utnyttjandet av de insatta bidragen blir bättre. Sedan även nedan under 17.3..

15.5.3 KB ges ett utökat uppdrag för de nationella biblioteksfrågorna

Inom biblioteksvärlden har i flera år efterlysts en nationell bibliotekspolitik, delvis som en följd av den uddlösa bibliotekslagen. En sådan består dels av en vision av vilken roll biblioteken spelar och kan spela ur olika samhällsaspekter, dels av ett samlat ansvar på en biblioteksmyndighet.

Enligt BiS mening saknas fortfarande en formulerad vision av bibliotekens roll och uppgifter i samhället men den aspektpolitik som utredningen förordar, som förutsätter att kulturpolitiken samspelar med andra samhällsområden, ställer krav på att en sådan vision formuleras och vi stöder därför den tanken.

BiS stöder också förslaget att KB får det samlade ansvaret för hela biblioteksområdet, dock med vissa förbehåll. Enligt vår mening ser utredningen alltför stora likheter mellan arkiv- och biblioteksvärlden och ser inte heller de stora skillnaderna mellan folk- och forskningsbiblioteken. Förenklat handlar arkivens och vissa forskningsbiblioteks uppgift om att bevara och tillgängliggöra dokument och medier medan folkbiblioteken i stort sett inte har några bevarandeuppgifter utan i första hand har informations-, folkbildnings- och kulturuppgifter, d.v.s. ska tillgängliggöra, sprida, arbeta uppsökande, ta ansvar för biblioteksservice för personer med funktionshinder, erbjuda medier på alla språk som talas i landet, underlätta det livslånga lärandet och prioritera verksamhet för barn och unga. Folkbibliotekens sociala roll och roll som mötesplats i lokalsamhället måste också få möjligheter att utvecklas.

Vi vill särskilt betona att barnperspektivet måste tillgodoses och resurser anslås för detta. Barn- och ungdomsverksamheten står för ca hälften av verksamheten på folkbiblioteken, medan KB och forskningsbiblioteken f.n. inte har någon sådan verksamhet. Kulturutredningen konstaterar

mycket riktigt: "Barn och ungdomar får anses vara bibliotekens främsta målgrupp", men drar sedan inte några slutsatser av det. Folkbiblioteken är också ofta tillsammans med skolorna lokala centra för barnkultur, en uppgift som inte får glömmas bort.

BiS anser alltså att det är av största vikt att KB:s nya uppdrag för folkbibliotek och skolbibliotek formuleras tydligt och att KB får resurser och kompetens att fullgöra detta uppdrag. Barnperspektivet måste också skrivas in i KB:s uppdrag.

Vi är positiva till att KB:s nya roll ska utvecklas i dialog med region- och länsbiblioteken men understryker att ansvars- och arbetsfördelningen måste bli tydlig.

Folkbiblioteken har också en viktig roll när det gäller att överbrygga utbildnings-, informations- och digitala klyftor. Digitalisering är en stor uppgift för KB men även andra delar av den digitala infrastrukturen är viktiga. De två svenska biblioteksdatasystemen BURK (för folkbiblioteken) och den nationella databasen LIBRIS måste bli en gemensam databas samhällsöppna och öppna för alla. Den nationella upphandlingen av databaser måste också ta hänsyn till folkbibliotekens behov.

17.3 En sfär för frågor om konstakterna – Överväganden och förslag

Det s.k. inköpsstödet, som är mycket viktigt för folkbibliotekens barn- och ungdomsverksamhet, har i förslaget förts till övrigt litteraturstöd som föreslås ligga under myndigheten för konstakterna. Bidraget används nu ofta som en pusselbit i finansieringen av lokala läsfrämjandeprojekt, vilket innebär optimal användning av bidragen. Det kommer att bli problem om inköpsstödet hamnar i ett annat stödsammanhang. BiS anser att inköpsstödet ska föras till samma stödordning som folkbibliotekens utvecklingsbidrag.

BiS styrelse genom

Lena Lundgren

Det etnocentriska SAB-systemet

”Allt konstigt man finner i klassifikationssystemet är inte bara utslag på okunnighet och dumhet, somligt är manifestationer på politiska ställningstaganden, fördomar och förmynderi!”

Olaf Berggren

Sveriges Allmänna Biblioteksförenings klassifikation av våra världsdelar

Om någon råkar tro att Sverige ligger i Europa så har hon/han fel, åtminstone enligt SAB:s klassifikationssystem.

När vi ser på klassifikationssystemets tabell för ”geografi- och lokalhistoria” upptäcker vi att Europa hamnar på ”Na”, Asien på ”No”, Afrika på ”Np”, Amerika på ”Nq”, Oceanien på ”Nr” och polarländerna på ”Ns” (häri ingår bl.a. Grönland, Svalbard, Antarktis och några kanadensiska och ryska öar) dessutom har oceanerna och haven fått en egen klass nämligen ”Nt”.

Vad finns det mellan Europa och Asien som omfattar tretton avdelningar (Nb till Np), jo först finner vi ”Nb”, det står för Norden – ligger det inte i Europa? Och på ”Nc” finner vi Sverige, ligger det landet inte i Norden som ligger i Europa? ”Övriga Norden” som torde också ingå i ”Norden” som borde ingå i ”Europa”, får kodbeteckningen ”Nd” och helt konsekvent får Danmark, Norge, Island, Färöarna och Finland samsas där med beteckningarna ”Nda”, ”Ndb”, ”Ndc” och

”Ndd”. Sedan upptäcker vi att de Britiska öarna också fått en egen klass som parallellställts med kontinenterna nämligen ”Ne”, medan ”Nf” omfattar hela Mellaneuropa från Rhen till Tatrabergen, ”Ng” har gått till Beneluxstaterna, Schweiz fick inte vara i Mellaneuropa utan fick dela Sveriges öde och hamnade i paritet med kontinenterna på ”Nh”, Italien, Frankrike, Spanien och Portugal fick också samma ära ”Ni”, ”Nj”, ”Nk” respektive ”Nl”. Hela Östeuropa inklusive Ryssland fick samsas på ”Nm” och Balkanländerna på ”Nn”... Vad är det för hierarkisk ordning? Har man kanske velat undvika för långa beteckningar och trots att det skulle utges stora mängder med böcker om Schweiz ”Nh” – Tessin var till fram på 1930-talet ett bland äldre fröknar favoriserat feriemål. Vad ”Nmac” skall brukas till vet jag inte, det är inte i bruk för närvarande, det är möjligt att man på SAB hoppas på ytterligare desegregation av fienden i öster och reserverat denna beteckning för Fjärrkarelen.

Armenien och Georgien får beteck-

ningarna ”Noacba” respektive ”Noacc” vilket vare sig armenier eller georgier kan bli glada för, då de tror sig vara européer medan det gläder fransmännen som vill ha sitt 4810 m. höga Mont Blanc som Europas högsta berg i stället för det 5642 m. höga Elbruz som reser sig i norra Kaukasus närmare bestämt i den i Ryska federationen ingående Kabardino-balkariska autonoma republiken, 11 km norr om gränsen till Georgien.

Det vi konstaterar här är att systemet inte är hierarkiskt uppbyggt, att det är etnocentriskt och i alla fall obsolet. Om man skall försöka ha så korta signa som möjligt för de mest frekventa sökmålen (varför har man annars placerat Sverige på ”Nc” och inte i Norden och Europa) så borde man för länge sedan ha konstaterat att det även på ett svenskt bibliotek idag förekommer fler böcker om Ryssland eller Grekland (Nma respektive Nnd) och Egypten (Npba) inom avdelning ”N”, än om Schweiz (Nh), eller Portugal (Nl)!

Om judar och syrianer som geografiska begrepp

Det var dock inte dessa geografiska inkonsekvenser som jag egentligen ville ta upp utan följande: ”Noa” står för Främre Asien och däri ingår ”Noaa – Turkiet”, ”Noab – Cypern”, ”Noac – Kaukasien” med underavdelningar för Armenien, Azerbajdzjan och Georgien, ”Noae – Syrien och Libanon”, ”Noaf – Palestina”, och vidare Jordanien, Arabiska halvön, Irak, Iran och Afghanistan... (Vad ”Noaj” skulle reserveras för är

inget mysterium – kurderna har rätt till sin historia ”Koaj” – men kurdiska bygder ligger fortfarande i Turkiet, Irak, Iran och Syrien).

Under ”Noaf”, Palestina, finner vi Israel ”Noafi” och det är alldeles riktigt, Israel har upprättats på palestinsk mark och kommer därför hierarkiskt under Palestina, men strax före ”Noafi” och parallellställt med ”Noafi” förekommer ett nytt geografiskt begrepp nämligen ”judar”, ”Noafh”...

Är mosaiska trosbekännare till skillnad från kurderna geografiska identiteter? Det bor för all del ett numera stort antal judar i Israel men de är människor och de är i Israel som betecknas ”Noafi”, en del judar har egenmäktigt ockuperat ytterligare delar av Palestina – är det dessas olagliga bosättningar man vill placera under ”Noafh”? Eller skall den judiska diasporan på alla kontinenter placeras i Främre Orienten?

Varför finns "judar" som ett geografiskt begrepp när araber, armenier, berber, kurder, romer, samer eller tyskar för att ta några andra folkgrupper som är spridda över olika stater, inte har fått samma ära? Utom "judar" finner man fyra andra etniska grupper med egen rubrik under "N" (d.v.s. "geografi och lokalhistoria") nämligen "Nqat - indianer i Nordamerika", "Nqct - indianer i Centralamerika", "Nqdt - indianer i Sydamerika" samt "syrianer"(Noas).

Vad beträffar de infödda folken i Nord-, Central- och Sydamerika så är det försvarbart att ge dem egna avdelningar under geografi: dagens postkoloniala statsbildningars gränser motsvarar inte deras bosättningar och ännu mindre de precolombianska rikena.

Beteckningen "syrianer" har uppstått nyligen i det svenska språket för att beteckna de syriska kristna - benämningen "syrier" som bl.a. teologiska fakulteterna brukade förr för att beteckna dessa människors förfäder under bysantinsk tid, ansågs säkert olämplig då den betecknar folk från Syrien varav mycket få råkar vara "syrianer" - SAOL definierar "Syrian" som "till Sverige invandrad person som tillhör den ortodoxa kristna kyrkan i Syrien o. angränsande länder" (skulle inte dessa invandrade personers fränder i hemlandet eller på annat håll kunna kallas "syrianer" och vad med de syriska-katolska s.k. uniater - se ovan under "SAB:s klassifikationssystemets förhållande till tron"). Engelskan brukar "Syrian" för "syrier" och emellanåt också för det som SAB och SAOL kallar "syrian". Engelskan brukar termen "Syriac" för de olika senarameiska språk som brukas i bl.a. de syriska-ortodoxa, syriska-katolska, kaldeiska och nestorianska gudstjänsterna och även för ett antal i dag talade dialekter. Korrekt svenska kallar dessa språk för "syrisk" - SAB ger också alternativet "syriak" som inte

förekommer i SAOL.

Ursprunget till den svenska neologismen får man finna i arabiskan där "syrian" och det syriska språket, heter "suryāni" (u står för kort o-ljud) till skillnad från "sūri" (med långt o-ljud)

Varför finns "judar" som ett geografiskt begrepp när araber, armenier, berber, kurder, romer, samer eller tyskar för att ta några andra folkgrupper som är spridda över olika stater, inte har fått samma ära?

som betyder syrisk. Turkiskan skiljer också mellan "Süryani" (där ü uttalas som på tyska) vilket enligt Redhouse's alla upplagor sedan 1890-talet står för såväl "Christian who uses Syriac as a liturgical language" som för "Syriac language" medan "Suriyeli" (där u uttalas som o i svenskt "tro") står för "Syrian, - of Syria"

"Syrianer" kan vara såväl "monofysiter" s.k. syriska-ortodoxa som uniater - somliga bland dem har något senarameiskt (d.v.s. syriskt) språk, andra arabiska, turkiska, kurdiska eller armeniska som modersmål (idag finns de huvudsakligen i Ö Mindre Asien, Irak, Syrien och som inflyttade mest i USA, Libanon, Istanbul och Södertälje).

Vad beträffar "judar" som geografiskt begrepp kan man påpeka att det finns en enda territoriell enhet på denna planet som kallar sig judisk - den ligger faktiskt i Asien men inte i "Främre Asien" utan mellan 132° och 136° Ö om Greenwich, c:a 1500 km nordöst om Peking (som ligger bara 118° Ö om Greenwich) den heter jiddische autonóme gégnt och Jevréjskaja avtonómnaja óblast på områdets två officiella språk (jiddisch och ryska), översatt till ärans och hjältarnas språk blir det "det judiska självstyrande området". Menar de som kompilerat "N"-delen i SAB:s klassifikationssystem att arbeten om denna 36.000

km² stora nordöstasiatiska region som upprättades på 1920-talet (nästan tre decennier före upprättandet av staten Israel) inom ett förvaltningsområde som SAB placerar under "Nog", skall på svenska bibliotek placeras vid Noafh "judar" d.v.s. under "Noaf"

som betecknar Palestina ett c:a 22.000 km² stort område 35° Ö om Greenwich? Halva jordklotet skiljer dessa områden från varandra!

Det är möjligt att förklaringen kan finnas på annat håll i klassifikationssystemet,

Vi kan titta på "etnografi" d.v.s. "M" men där finner vi ingen rubrik som heter "judar" eller "judarna" - var skall vi placera böcker som handlar om judisk folklore? Det finns förallred flera judiska kulturer som den sefardiska, den ashkenaziska, den nordafrikanska, den karaitiska, den jemenitiska etc.. (SAB tycks ignorera dem). Många av dessa kan uppdelas vidare efter de trakter där de utvecklats eller förekommer i dag. Man bör kanske placera arbeten om judarnas etnografi under respektive värdland eller värdkontinent.

Under etnografi finner vi dock rubriken "Moas - Etnografi: Syrianer" vilket kan vara mycket mer försvarbart än rubriken "syrianer" under "N". Vi finner också "Moaj - Etnografi: kurder" - fullt logiskt här!

När vi nu kommit in på etnografin kan vi konstatera att samer och romer får lov att finnas här som "Mcs" respektive "Mat" - märk att romerna hamnar i en underavdelning till Europas etnografi och samerna under "etnografi Sverige" - vet dom som stått för klassifikationssystemet inte att det finns många romer som levt i många generationer i Mindre Asien, Centralasien, Kaukasus och Egypten? Och vad samerna beträffar, att flertalet bland dem finns i Norge! Varför inte placera samerna i Norden (Mb) i stället för Sverige (Mc).

Låt oss söka mer om judar, syrianer och några andra folkgrupper under rubriken "historia" d.v.s. "K".

SAB:s syn på vissa delar av världen och dessas historia.

Vi såg hur kontinenterna kunde uppdelas enligt SAB:s klassifikationssystem. Vi såg bl.a. att "judar" och "syrianer" upphöjdes till att bli geografiska entiteter. En förklaring kunde vara att man under geografi ville ha en uppdelning som var lik den som skulle brukas på historia. Även om rubriker som "judar" och "syrianer" verkar malplacerade i geografiska sammanhang så kan man inte komma ifrån att de kan mycket väl försvara sin plats i historien. Och vi finner också under rubriken "K" (historia) pendanger till "Noafh" och "Noas" nämligen "Koafh - historia: judar" och "Koas - historia: syrianer" vi finner också de historiska pendanger till indianerna i Nord-, Central- och Sydamerika. Vi finner också annat som vi inte fann under geografi men väl under etnografi nämligen kurder "Koaj - historia: kurder" Under Koaj finner vi också en märkvärdig underavdelning, nämligen "Koajx - kurder i utlandet" och man frågar sig om några kurder från Diyarbakir i Turkiet som flyttat till sina släktingar i Qamishli i nordöstligaste Syrien är kurder i utlandet? Samma fråga kan ställas beträffande "Koasx - syrianer i utlandet" gäller den också för de syrianer från Mardin som också bosatt sig i Qamishli.

Det där med "-x" tilläggen kan bli ännu mera gåtfullt när man på Libris-tabellen jag fann på Internet (inte fan har jag råd att betala 740 kronor för att få SAB:s klassifikationssystem senaste upplaga i bokform) hittar rubriker som "Kox - historia: asiater i utlandet" - är nepaleser i Bhutan eller taiwaneser i Hongkong "asiater i utlandet"?

SAB om Grekland och Egypten

När jag av Bibliotekstjänst AB någon gång på 1970-talet blev sänt till Grekland för att köpa grekiskspråkiga böcker för att betjäna de då i Sverige tämligen talrika grekiskspråkiga invandrarna insåg jag att om sverigegrekerna behövde något för att klara sin vistelse här, något som kunde hjälpa mot eventuella mindervärdeskänslor i konfrontationen med det svenska

"Kox" kan mycket väl gälla indier, pakistaner och bengaler i London och Oslo eller kineser i olika amerikanska och europeiska storstäder. Men i så fall varför finner man inte någon signatur för "historia: européer i utlandet"? Man finner "Kcx - svenskar i utlandet", "Kdax - danskar i utlandet" o.s.v med norrmän, islänningar, finländare, skottar, irländare, engelsmän, fransmän, tyskar, österrikare, ungrare.. etc i utlandet... men som sagt inte "européer i utlandet" är det så att européer är värda större differentiering än asiater och afrikaner som man kan låta bli att vara så noga med? Den frågan är högst relevant för mig personligen - jag växte upp i "utlandet" - utanför Europa - bland italienare, greker, fransmän, tyskar, briter m.fl.. vi kallades kollektivt för "européer" kort och gott.. Vart skall ett historiskt arbete om det samhälle vi utgjorde placeras?

Amerikanerna då, hur behandlas de i detta sammanhang? Man finner "Kqax - amerikaner i utlandet" men det gäller tydligen endast folk från USA som lever på annat håll, inte för ett arbete som skulle handla om haitier och kanadensare i Paris, "Kqa" är signum för Förenta Staternas historia, och så finner vi t.ex mexikaner, nicaraguaner, kubaner eller chilener i utlandet och igen ett par kollektiva rubriker "Kqchx - historia: västindier i utlandet" och "Kqdx - historia: sydamerikaner i utlandet", nicaraguaner i utlandet finns under "Kqcex" och man kan antagligen placera guatemalter i utlandet under ett icke angivet "Kqcbx".

Man förstår att några bland de ansvariga för dessa klassifikationstabeller kompenserat brister på kunskaps- och förnuftsvidan med försök att vara konsekventa in absurdum - vi finner mycket mer av det under avdelningarna "F - språkvetenskap" och de som är indelade efter språk som "G - litteraturvetenskap" och "H - skönlitteratur".

Man förstår också att klassifikationssystemet kan byggas ut på olika håll med suffixer och andra tillägg men vad är det som får SAB:s experter på katalogiserings- och klassifikationsfrågor att komma med de mest idiotiska och oanvändbara exemplen. Men allt konstigt man finner i klassifikationssystemet är inte bara utslag på okunnighet och dumhet, somligt är manifestationer på politiska ställningstaganden, fördomar och förmynderi!

Vi fann judar och syrianer under "N" och "K", under K fann vi dessutom "Koaj - kurder" och basker (med signum "Kkf" under Spaniens "Kk") men inga basker under "N" - vi har inte funnit en del andra folk som saknar egen statsbildning eller lever spridda över många gränser som romer. Samerna kunde kanske placerats under "Nbc Nordkalotten" respektive "Kbc: Historia - Nordkalotten" men samerna förekommer inte under geografi - inom ämnet historia placeras de under Sverige konsekvent med placeringen inom ämnet etnografi de får signum "Kcs" trots att, som jag påpekat ovan, betydligt fler samer lever i Norge och ytterligare icke så få bor i Finland och i Ryssland.

folkhemmet, så var det att bättre lära känna sitt fosterlands långa historia. Det var inte svårt att finna vackra välillustrerade och inte alltför svårlästa bokserier på 10, 15 eller 20 band med grekisk historia från den äldsta forntiden till nutiden. Jag visste att dessa serier riskerade att styckas av genom att olika delar fick olika hyllsigna. Därför bad jag sambindningen att se till att samtliga

band i den grekiskspråkiga serien jag hade valt skulle tilldelas samma hyllsignatur.

Sambindningen kunde inte fatta ett dylikt beslut och kallade mig att få konferera med den damen på katalogavdelningen som skulle svara för katalogiseringen av dessa böcker. Jag förklarade för henne att jag visste att de tre eller fyra första delarna i serien skulle enligt gällande

regler få "K.24" som hyllsignum, följande två skulle placeras på "K.31", ytterligare någon bok skulle få "K.351" endast de sista böckerna skulle få "Knd – Grekland: historia" som hyllplaceringssignum. Jag ansåg att hela serien skulle placeras på "Knd". Damen jag förhandlade med förklarade att det gick inte för sig, det var mot reglerna. Jag försökte påpeka att böckerna skulle köpas för att betjäna en grekiskspråkig publik, svenskspråkiga serier kunde delas upp som katalogavdelningen ansåg det bäst, men greker skulle få det svårt att förstå att böcker om Sveriges, Englands eller Frankrikes historia ("Kc", "Ke" eller "Kj") skulle placeras mellan grekisk medeltid och nutid ("K.3-" respektive "Knd"). Jag föreslog även en hybridlösning med signa som "Knd.241, Knd.243,

Knd.245, Knd.246, Knd.31.." etc.

Nej det gick inte för sig, fick jag veta: reglerna stipulerade att "Knd- Grekland. historia, särskilda historiska perioder" inte gällde "antiken och bysantinska riket" - mina övertalningsförsök avbröts med att jag fick beskedet "Du har köpt fel böcker"!

Ett par saker blev då klara för mig. Dels att det svenska klassifikationssystemet inte tålde länder vars historia gick längre tillbaka än Sveriges historia d.v.s inte ens till den äldre medeltiden. Dels att man på Btj.s katalogavdelning ansåg att om klassifikationssystemet inte passar till en viss bok så måste det vara fel på boken! Jag brukar sällan känna mig som grek, min grekiska mor till trots, men den gången kände jag att man försökte stjäla stora delar

av min nedärvda historia.

Till råga på eländet råkar jag vara född i Egypten där jag också vuxit upp. Och behandlingen av Egyptens historia var inte bättre än behandlingen av Greklands historia. "Kpba-" står för "Egypten särskilda historiska perioder (exkl. forntiden)" och så börjar "Egyptens historia" med "Kpba.3 – Egyptens historia 640-1500", 640 e.Kr. det är då Islam kom till Egypten. Tiden före Islam, Faraonernas, Alexanders och Ptoleméernas Egypten, Egypten under Romersk, Persisk och Bysantinsk styre – mer än 4000 år av egyptisk historia placeras SAB under rubriken "K.21 – Historia: Egypten till 639 e.Kr."

SAB:s flyttning av europeernas judeförföljelser till Mellanöstern

Men nu åter till judarna – Under avdelning "K" finner vi "Koaf – Historia: Palestina" och därunder "Koafi – Historia: Israel" med ett par kronologiska underavdelningar men innan dess kom i likhet med vad som fanns under geografi "Koafh – Historia: judar" med underavdelningen "Koafhy – Antisemitisk propaganda". "Koafh-" kan, står det i Libris-tabellen, byggas ut för att fördelas på "Särskilda länder och områden" – skall man tolka det så att ett historiskt verk om judar i Norrköping skall placeras på "Koafhcbg"? Vilken jökla omväg! Vid "Koafh" görs det inte några kronologiska förbehåll, det står helt enkelt "judarnas historia" utan att det anges från och med vilket år böcker

om judarnas historia skall placeras där... man kan dock under "K.22 – Främre Asien" finna "K.223 – Syrien, Fenicien och Palestina (inkl. Judarnas historia före 70 e.Kr.)"

När jag för snart femtio år sedan först besökte ett svenskt folkbibliotek så var inte judarna och antisemitismen placerade i Mellanöstern och när jag mot slutet av sextioalet var elev på Stifts- och Landsbiblioteket i Växjö fanns det fortfarande i magasin böcker om judar och judeförföljelser som skulle få nytt signum och flyttas till någon underavdelning till "Koaf". Varför denna omplacering? Vilka krafter var det som kunde förmå SAB:s klassifikationskommitté att vidta en så radikal ändring?

Man skulle kunna tro att det var ett försök att rentvå europeerna, kristenheten, Spanien, Ryssland etc från deras ansvar i århundraden av pogromer. Var SAB:s syfte det att tyskers, polackers, litauers, letters etc ansvar i de då knappt trettio år gamla judeförföljelserna skulle glömmas genom att bl.a. Auschwitz, Bergen-Belsen, Dachau, Majdanek, Sobibor och Theresienstadt flyttades till "Främre Asien"?

Nej, det var antagligen en annan historieförfälskning man hade för avsikt att lura biblioteksbrukarna att tro på. Nämligen den att det skulle finnas en historisk, ja rentav genetisk, kontinuitet mellan Bibelns hebréer och dagens israeler!

SAB:s klassifikationssystem i sionismens tjänst.

Att judendomen som religion funnits i mer än tre årtusenden skall inte förnekas här – men gemensam religion betyder inte gemensam historia - ej heller gemensam etnografi eller gemensam geografi. SAB placeras inom avdelning "K" inte alla katolska folkslag i samma underavdelning – italienarnas historia placeras under "Ki-" oavsett aktörernas religionstillhörighet

och polackernas under "Kmb-". Och vad med den österrikiske förbundskanslern Bruno Kreisky, den franske regeringschefen Pierre Mendés-France eller den brittiske premiärministern Benjamin Disraeli, skall de i historiska sammanhang placeras under "Koafh" bara för att de var av judisk börd?

Och när man anger klasser som "judarnas historia" eller "Historia:

judar" så kan man fråga sig om beteckningen "judar" skall gälla de berörda människornas tro, d.v.s. att de var mosaiska trosbekännare, skall de som var judar innan de konverterade till någon annan tro räknas med, och om de sistnämnda också räknas som judar, vad med deras barn? och med deras barnbarn? Skall tredje rikets definition av vad som är en jude gälla? Eller är det de konservativa

rabbinernas definition som skall gälla - nämligen att endast den som fötts av en judisk moder är jude?

En av följderna av de europeiska judeförföljelserna under många sekler var att det mot 1800-talets slut framväxte bland väst- och centraleuropeiska samt amerikanska judar en rörelse som ville skapa en judisk stat. Argentina eller någon av de brittiska kolonierna i Västafrika även Madagaskar var de områden som först kom på tal för "den Judenstaat". Osmanska Rikets sönderfall efter första världskriget bragte Palestina under brittisk förvaltning. Palestinas befolkning var då huvudsakligen arabisk till kulturen med en relativt sett stor andel kristna och druser vid sidan om den muslimska sunnitiska majoriteten, de etniska minoriteterna utgjordes av kristna armenier och greker samt muslimska tjerkeser. Judarna - såväl infödda "arabiska" judar som invandrade orientaliska judar från andra delar av det Osmanska Riket och företrädesvis ortodoxa ryska judar utgjorde på 1880-talet knappt 2,5% av den totala befolkningen.

De då fortfarande mycket fåtaliga anhängarna till judestatsideén, sionisterna, insåg att det vore opportunt att lokalisera staten till Palestina som uppgavs inte ha någon nämnvärd infödd befolkning. Det var bl.a. för att få stöd från religiösa och orientaliska judar som dittills inte visat något intresse för "judestaten" (en riktning bland dessa ansåg dock - och anser fortfarande - att upprättandet av en judisk stat är en hädelse - man väntar på Messias, frälsaren som skall återupprätta Davids och Salomons rike samt Templet i Jerusalem). En blygsam invandring av europeiska judar förekom fram till nittonhundratretti otalet. Det som till sist fick fler judar att vilja ha en judisk statsbildning var Nazitysklands judeförföljelser.

Sionistisk propaganda har sedan dess kontinuerligt påstått dels att det alltid funnits en tidvis föralldel blygsam "judisk närvaro" i Palestina, dels att det landet legat praktiskt taget öde fram till den stora judiska invandringen mot mitten på 1900-talet, samt att den arabiska

befolkningen inte varit infödd utan huvudsakligen utgjorts av invandrare från grannländerna vilka kommit när den judiska koloniseringen börjat utveckla det lokala näringslivet. Den från sionistiskt håll påstådda kontinuerliga judiska närvaron i Palestina kan vare sig bevisas eller bestridas. Man kan dock finna statistiska uppgifter som visar att det i absoluta tal i flera sekler funnits fler judar i städer som Damaskus, Bagdad, Tunis eller Kairo än i hela Palestina! Däremot kunde det länge bevisas att dagens palestinier - de som drivits i exil, de som lever i de av Israel ockuperade områdena, liksom de som nu lever inom Israels erkända gränser tillhör stammar och släkten

Det finns en punkt där antisemiter, och bland dem främst nazisterna, och dagens israeliska historieskrivning tycks vara överens, nämligen den att judarna skulle utgöra en ur genetisk synpunkt enhetlig grupp

som funnits i Palestina när landet lydde under osmanskt styre (d.v.s. före 1917). Det har hört till israeliska säkerhetstjänstens och arméns politik att vid räderna mot "arabiska terrorister" först förstöra de lokala arkiven.

Det finns en punkt där antisemiter, och bland dem främst nazisterna, och dagens israeliska historieskrivning tycks vara överens, nämligen den att judarna skulle utgöra en ur genetisk synpunkt enhetlig grupp. Det finns många belegg för att andra folkslag vid olika tidpunkter konverterat till judendomen. Mest kända fall är de sydarabiska sabéiska stammarna vilka vid tiden för kung Salomo övergick till judendomen, dessa sabéer kan också vara förfäderna till de etiopiska judarna (farashas). När araberna erövrade Nordafrika på 640-talet, mötte de i Kabylien motstånd från judiska berberstammar under ledning av en drottning som arabiska källor kallar "el Kahana", dessa berber var efterföljarna till de numidiska stammar vilka efter Kartagos undergång vägrat att adoptera romarnas gudar och föredragit att ansluta sig till den i romerska riket tolererade judendomen. Khazarerna

vilka etniskt och språkligt placerats mellan finsk-ugriska och altaiska stammar upprättade ett rike som sträckte sig i nuvarande östra Ukraina och södra Ryssland, omfattande bl.a. Volgas och Dons nedre lopp och norra Kaukasus. Khazarernas khagan skall på 800-talet i vår tideräkning ha övergått till judendomen, som blev statsreligion i hans rike. Enligt många, även judiska, forskare skulle khazarerna vara förfäder till de östeuropeiska judarna. Från sionistiskt håll försöker man förneka att det bland dagens judar skulle finnas efterföljare till khazarerna och hänvisar därvid till att östeuropeiska judar inte har några "mongolida" drag, det finns å andra sidan inga bevis för

att khazarerna skulle haft utpräglade mongoliska drag. Till den khazariske khaganens undersåtar hörde många folkslag - både nordväst- och öst-kaukasiska, iranska och armenier mfl. - folkslag vilkas närvaro i dessa trakter kan beläggas redan

i Herodotos' Anabasis. Skall man utgå från antropometrisk detalj och utseenden så kan man konstatera att s.k. orientaliska judar och t.ex. polska eller ryska judar inte uppvisar några nämnvärda likheter. Man har nyligen i Israel gjort genetiska undersökningar och dessa resulterade i upptäckten att flertalet orientaliska judar och palestinier hade nära på identiska genetiska profiler medan europeiska judars genetiska profil inte visade nämnvärd många gemensamma drag med dessa.

Det borde vara likgiltigt att veta vilken genetisk arvs massa olika folkslag bär med sig, men då den sionistiska propagandan menar att judarna till skillnad från "araberna" (d.v.s. palestinerna) skulle ha arvsrätten till landet mellan floden Jordan och Medelhavet är bevisen att långt ifrån alla judar, faktiskt endast en minoritet bland dem, skulle härstamma från Gamla Testamentets hebréer, inte ovidkommande!

Genom att placera rubriken "Koafh - Historia: judar" som en underavdelning till rubriken "Koaf - Historia: Palestina" tycks SAB:s klassifikationssystem acceptera helt okritiskt den av sionisterna förfälskade versionen av historien.

SAB:s klassifikationssystem förhållande till tron

Till "Cmd - religioner av främreasiatisk ursprung" räknas "Cmde - Babylonisk-assyrisk religion", "Cmdb - Judendom", "Cmde - Övriga västsemitiska religioner", "Cmdd - Islam" och "Cmde - Mindre Asiens religioner"... men inte kristendomen. Var i hensekte tror de som kompillerade SAB:s klassifikationssystem att kristendomen kom från?

Kristendomen, dess urkunder och dessas exegetik, dess äldre och nyare teologi, dess dogmatik och symbolik, dess teologiska etik, dess praktiska tillämpning, dess gudstjänst, dess uppbyggelsehistoria, dess institutioners historia, dess sekt och riter samt dessas missionsverksamhet får klasserna Ca, Cb, Cc, Cd, Ce, Cf, Cg, Ch, Ci, Cj, Ck, Cl... och samtliga dessa har byggts ut i flera led.

Det finns teoretiska möjligheter att bygga ut de under "Cm" angivna klasserna för att täcka vissa sekt, riter och verksamheter inom judendomen, islam och/eller de övriga västsemitiska religionerna. Under "Cmdd - Islam" kan vi hos Libris finna "Cmdd.01 - källor och traditioner" och under detta "Cmdd.01 (u) - urkunder" där vi antagligen förväntas finna Koranen... jämför detta med Cb, Cba, Cbb, Cbc som handlar om Bibeln, dess olika delar, dess utgåvor, dess apokryfer etc och Cc-serien som handlar om dessas exegetik (förklaring)..

Under Cb finner man t.ex. "Cbb - nya testamentet", därunder "Cbba - evangelierna och apostlagärningarna" och ytterligare ett steg neråt bl.a. "Cbbaa - Matteusevangeliet", "Cbbab - Markusevangeliet" o.s.v. Det som är märkvärdigt i de här anförda exemplerna är att medan icke kristna religioner som får samsas under "Cm - Religionshistoria" (och "Cn - Moderna religionsbildningar" om man vill befördra "Scientologi, Teosofi och Satanism" till religioner) och där varje ingående trosriktning behandlas hierarkiskt med sina teologiska, exegetiska, praktiska och andra aspekter eller funktioner underställda den trosriktning de tillhör, så har man inte placerat den kristna bibelexegetiken "Cc" eller den kristna dogmatiken "Ce" under "Ca - Kristendomen" utan parallellt

dessas med den religion de hör till.

Den troligaste förklaringen jag kan finna för den indelningen som tilldelar tretton avdelningar till kristendomen, och då huvudsakligen till dess lutherska variant, och nöjer sig med en mindre avdelning, som blir dessutom döpt till "religionshistoria", för alla religioner, är att man vad beträffar avdelningarna "Ca" t.o.m. "Cl" utgått från en av svenska kyrkans prästutbildningsanstalters kurskatalog. Vore det inte på tiden att på biblioteken inse att äktenskapet mellan den Evangeliska Lutherska Kyrkan och Svenska Staten upplösts?

SAB:s klassifikationssystem kom kanske till på en tid då icke-kristna religioner upplevdes som något avlägset som inte kunde intressera särskilt många biblioteksbrukare i Sverige. Men tiderna har förändrats och klassifikationssystemet har också reviderats ett flertal gånger, flera tusen muslimer bor nu i Sverige, ordnar vi religionerna i Sverige efter antalet troende så kommer islam som tvåa - före alla frikyrkor och katolicismen. Svenska folkbibliotek har också skaffat sig tusentals böcker på bl.a. arabiska, turkiska, persiska och urdu, många bokbestånd vari flera titlar gäller Koranexegetik, Koranapokryfer, bönen och dess ritual, de sunnitiska riterna (de av SAB ignorerade fyra imamernas skolor: Hanafiter, Shafeiter, Malekiter och Hanbaliter) etc. Det har klassifikationssystemets "revisorer", bland vilka det så vitt jag vet funnits teologer och religionshistoriker, inte ansett vara nödvändigt att hjälpa bibliotekets kunder och personal med. Om vi håller oss under rubriken religion "C" finner vi bland de kristna trosriktningarna också några grava inkonsekvenser och utelämnanden.

"Ckb" anges stå för den Romersk-katolska kyrkan, medan "Cko" skall stå för "Orientaliska kyrkor av främreasiatiskt ursprung" därunder finner vi bl.a. rubriken "Ckoa - Grekisk-katolska (Melkitiska) kyrkan" och "Ckod - Maronitiska kyrkan, dessa kyrkor är delar av den kyrkan som man här kallar "Ckob - Romersk-katolska kyrkan". Samma sak gäller den Kaldeiska kyrkan som grupperats med den Nestorianska under "Ckoe". Och

vad beträffar de övriga under "Cko" uppräknade samfunden så är de armeniska uniaterna, d.v.s. den Armenisk katolska kyrkan, av SAB grupperad med de gregorianska s.k. ortodoxa armenierna under "Ckob", de syriska katolikerna, grupperade med de monofysitiska s.k. syrisk-ortodoxa under "Ckoe", de koptiska och etiopiska katolikerna, grupperade med de monofysitiska kopterna och etiopierna under "Ckop" också katoliker. Dessa katolska kyrkor, som också kallas "uniatiska" därför att de ingått en union med den s.k. romerska (samtliga utom den maronitiska är utbrytningar ur ortodoxa, monofysitiska eller nestorianska kyrkor) sorterar lika mycket under påven i Rom som den s.k. Romersk-katolska kyrkan, de är också representerade i Kardinalskollegiet med sina patriarker.

Den grekisk-katolska (melkitiska) kyrkan i "Främre Asien" är en utbrytning ur den grekisk-ortodoxa, det finns dock också andra slaviskspråkiga grekiska katoliker eller "uniater", de är talrikt representerade i Sverige men ignoreras tydligen av SAB:s klassifikationssystem, de härstammar från de stift i de ryska (numera ukrainska) och rumänska kyrkorna vilka under habsburgsk eller polsk styre tvångsanslöt till Rom. En förklaring till den inkonsekventa placeringen av de grekiska katolikerna kan vara att man tidigare (till slutet av 1800 talet) i de svenska och tyska lutherskt präglade språkbruken kallade den grekisk-ortodoxa kyrkan "grekisk katolsk" .. om så var fallet skulle den "grekisk-katolska (melkitiska) kyrkan" ha placerats under "Cka - Ortodoxa kyrkor"!

Vad de övriga under "Cko" - Orientaliska kyrkor av främreasiatiskt ursprung" upptagna icke-katolska kyrkorna så är de Armenisk-ortodoxa, Syrisk-ortodoxa, Koptiska och Etiopiska kyrkorna "monofysitiska" (själva vill de ibland inte kallas "monofysiter" och föredrar termen "mifysiter") de har bildat en kommunionsgemenskap som räknar mer än 50 miljoner medlemmar i Kaukasus, i Mellanöstern, vid Afrikas Horn och i delstaten Kerala i Indien. Den monofysitiska trosriktningen

inom kristendomen ignoreras totalt av klassifikationssystemet.

Det som dogmatiskt skiljer "monofysiter" från övriga kristna - som kunde kallas "bifysiter" - är att medan de senare påstår att Kristus hade två "naturer" - physis -, en som Människa och en som Gud, förenade i en person; mono- eller mia-fysiterna menar att om han hade haft två "naturer" så skulle Hans "gudomliga natur" inte lidit under de plågor som vanliga människor skulle ha utsatt Honom för, därför menar de att han hade endast en "natur", som var såväl Gudens som Människans - förutsättningen för att Hans offer på korset skulle vara total. Motsättningen mellan bifysiterna och monofysiter härstammar från 300-talet i vår tideräkning och har orsakat ömsesidiga massakrer och regelrätta krig under vissa perioder.

En för biblioteksintresserade speciellt intressant följd av denna konflikt är den att Biblioteket i Alexandria också föll offer för den. Det då c:a 500 år gamla bibliotekets förstörelse var följden av konflikten mellan bifysiter (i det här fallet grekisk-ortodoxa) och monofysiter (kopter). Legenderna om att muslimerna vilka under Amr ibn-el-As' ledning erövrade Egypten skulle ha förstört biblioteket 300 år senare producerades i ett korstågspräglad Västerland - Biblioteket i Alexandria skulle ha varit 800 år gammal när Islam kom till.

Islamofobin uppstod långt före den 11.9.2001!

Det finns flera tusen monofysitiska kristna bland invandrarna i Sverige, olika församlingar har uppstått. Sverige utgör dessutom ett ärkestift,

med säte i Södertälje, i den Syrisk-ortodoxa kyrkan.

Nestorianerna (medlemmarna i Österns Kyrka) är numera inte så talrika, totalt uppemot 75.000 i Irak, Turkiet, Indien, USA och Södertälje.

Österns Kyrka representerar ytterligare en riktning nämligen den att Kristus var egentligen två skilda personer - ett steg längre än hos bifysiterna, en dödlig människa och Gud (den siste som en del av Treenigheten).

Under "Cko" finner man således sju kyrkor som sorterar under Påven i Rom (den grekisk-katolska, den armenisk-katolska, den maronitiska, den syrisk-katolska, den kaldeiska, den koptisk-katolska och Etiopiens katolska kyrka), fyra kyrkor som tillhör den monofysitiska kommunionsgemenskapen (den Gregorianska eller armenisk-ortodoxa, den Jakobitiska eller syrisk-ortodoxa, den egyptiska eller koptiska och dess abessinska eller etiopiska avläggare) samt den nestorianska "Österns kyrka" dessutom tillkommer ett antal protestantiska varianter (produkter av anglikansk, evangelisk-luthersk, presbyteriansk eller annan främst engelsk, skotsk och amerikansk missionsverksamhet bland främst medlemmar i de infödda kristna kyrkorna).

Vissa uniatiska kyrkor har efterhand, vad beträffar ritualer och intern organisation, blivit mera lika den kyrkan de unierade sig med än den de brutit sig ur. De uniatiska kyrkorna har dock inte assimilerats språkligt till den romersk-katolska, såtillvida att de aldrig har adopterat latinet som gudstjänstspråk. De har i viss utsträckning behållit

sina ursprungliga liturgiska språk - olika varianter av syriskan (med arabiskspråkiga inslag för de böner som församlingen väntas delta i) för de maronitiska, syrisk-katolska och kaldeiska kyrkorna; koptiska och arabiska för den koptisk-katolska kyrkan; ge'ez för den etiopisk-katolska; armeniska för den armenisk-katolska kyrkan. Den grekisk-katolska (melkitiska) kyrkans gudstjänst har kvar en del grekiskspråkiga inslag men största delen av gudstjänsten går på arabiska - franska, portugisiska eller spanska förekommer också i melkitiska gudstjänster i Frankrike och Västafrika, Brasilien respektive övriga delar av Latinamerika. Då den romersk-katolska kyrkans liturgi under senare hälften av 1900-talet övergivit latinet till förmån för de av församlingsmedlemmarna talade språken har gränsdragningen mellan den romersk-katolska kyrkan och de uniatiska kyrkorna blivit än mer utsuddad.

Den stora inkonsekvensen i SAB:s behandling av dessa "Orientaliska kyrkor av främreasiatiskt ursprung" är att de under "Cko" grupperar samman kyrkorna efter språk eller geografiskt ursprung och inte efter dogmer... vilket man inte gör med "Västerens" kyrkor. SAB grupperar inte samman skrifter om den lutherska kyrkan i Tyskland med dem som handlar om den katolska kyrkan i samma land, den placerar de tyska lutheranerna i samma avdelning [Ckc] som deras svenska trosfränders och de tyska katolikerna får samsas med spanska, italienska, eller franska katoliker under "Ckb"!

Frankfurt a.M.
i december 2008

Andra artiklar i bis om SAB-systemet:

Vad ska man göra med böckerna? (Om klassificering av invandrarlitteratur) bis nr 21/22 (1973) s. 21-30

Berggren, Olaf & Eriksson, Birgitta: Vem ska bestämma var böckerna ska stå? nr 28 (1975) s.37-38

Eriksson, Birgitta: Anteckningar från klassifikationsmötet i Nybro nr 29 (1975) s. 5-7

Eriksson, Birgitta: Om fackklassning av barnböcker nr 29 (1975) s.12-13

Ramirez, José: Klassifikation och ideologi nr 29 (1975) s. 14-16

Berggren, Olaf: Varför inte tala Fqts och bo i Nij nr 29 (1975) s.17-19

Wold-Karlson, Siv: SAB-systemet. Klassifikation som ideologiskt uttryck bis 2000, nr 2 s.14-16

Joakim Lilljegen. Tankar kring Kosovo, Kaukasien, crnogorski och klassifikation. bis 2009, nr 1 s. 26-28

Se vidare bis artikelarkiv på BiS hemsida!

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds för sändelsen med nya adressen på baksidan (ej adressidan).

Avsändare: bis
Rosenbadsgatan 9
652 26 Karlstad

Inte bara Bok- och Biblioteksmässan

**40-årsfest!
- i Göteborg
Fredag 25 sept.
Kl 19.30**

Fira med oss på Språkcaféet* på
Esperantoplatsen - nära Järntorget.

- ▶ Vegetarisk buffé 179 kr
- ▶ Hopp om författarframträdande!
- ▶ Begränsat antal platser!
- ▶ Föranmälan till buffén till:
ingrid.atlestam@gmail.com
- gärna före 23 sept.

* <http://www.sprakcafeet.com/>